

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Av gust 1974 **5**

MALI OGLASI

Mladi resasti istrijanci — v tretjem mesecu starosti — **so na ogled in naprodaj.** Starša: pes državni prvak (CAC), psica prav dobra, oba odlična goniča. — Alojz Ilnikar, Ljubljana, Jurčkova pot 70 (Rudnik, nedaleč od Dolenjske ceste).

Lovskega terierja — psa — starega 4 mesece prodam. Oče odlično ocenjen na mednarodni razstavi. — Franc Fister, Naklo 23, 64202 Naklo.

Leglo epagneul bretonov, poleženo 7. junija, prodam. Na pismo odgovorim samo po priloženi dopisnici. — Bruno Sluga, Tomažičeva 20, 66310 Izola.

Starinsko lovsko puško prodam, staro 150 let. — Martin Černetič, Veselovo nabrežje 6, 61234 Mengeš.

Angleške poentre mladiče, poležene 2. junija, prodam. Psi so z rodovnikom. Telesna ocena staršev prav dobra. — Peter Čadež, Binkelj 28, 64220 Škofja Loka.

Starinsko puško prednjačo, na kremen ali na »kapsl«, kupim — Andrej Rant, Ilirska 24, 61000 Ljubljana.

Kratkodlake nemške ptičarje, po 10 mesecev stare, prodam. Starši z rodovnikom in prav dobri. — Stefan Žilavec, Topolovci 21, 69261 Cankova, Prekmurje.

Prodam boroveljsko bokarico, kaliber 16/70—7,65, in **madžarsko dvocevko** 16/16, obe dobro ohranjeni. B. Držaj, Pod topoli 11, Ljubljana (telefon popoldan doma 63-391, dopoldan 63-061).

Mreže za ograje, obore ipd. izdelujem iz nerjaveče žice. Barvanje ni potrebno. Višina po naročilu. — Ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Nov boroveljski karabin prodam. Kaliber 8 × 68 S, z variabilnim daljnogledom 2,5—9 × in municijo. — Franjo Kelner, Mozirje 264.

Psico resasto istrijanko kupim, do 4 let staro, z najmanj prav dobro telesno oceno in z opravljeno preizkušnjo naravnih zasnov. — Ančka Udovič, Unec 115, 61381 Rakek, telefon (061) 796-031.

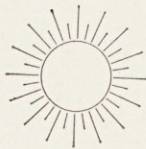
Prodam dva nemška kratkodlaka ptičarja ter terierja in terierko, stare po 3 mesece, starši s prav dobro oceno. — Franc Živec, Vitovlje 50, 65261 Šempas.

Tekmovanje v lovskem streljanju

**MEMORIAL
CIRILA VEZJAKA**

nedelja, 18. 8. 1974

Razpis na strani 156

AVGUST — VELIKI SRPAN

dan	Gibanje sonca:		dolžina dneva
	vzhod	zahod	
1.	4.44	19.32	14.48
16.	5.02	19.10	14.08

Lunine mene:

ščip 3. ob 4.57

zadnji krajec 11. ob 3.45

mlaj 17. ob 20.01

prvi krajec 24. ob 16.38

UMETNI GOLOBI

»REKORD«

črni, rumeni, beli — najboljše kvalitete

izdeluje in prodaja:

»VENATOR« O. U. R. —

SLAVONSKI BROD, Šenoina ul. 1, telefon (055) 26-67

Vsestranska uporabnostna preizkušnja ptičarjev

20., 21., 22. september 1974

Podrobnejše na strani 159

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)

Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda, Zoli in Bernardelli

Pri nakupu orožja 5% popust

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

LVII. letnik

št. 5

avgust – veliki srpan 1974

Foto Stane Lenardič:
Jelen in njegova senca.

V vročem poletnem soncu mu dozoreva rogovje. Koža, ki mu ga prekriva, ga že pričinja »srbeti«. Ob vejah in deblih bo kmalu ogulil in očistil svojo »krono«, kajti bliža se čas njegovega svatovanja.

Lov na jelena s kosmatim rogovjem bi bil nelovski, zato je lov nanj odprt šele sredi avgusta, od 16. 8. do 31. 12.

Vsebina

Francè Cvenkel	Seja upravnega odbora LZS tokrat v Bistri	130
Ljuban Zadnik	Spolno in starostno razmerje pri srnjadi	135
Ing. Ivan Veber	Gamsi in lovci	137
Francè Avčin	K zmogljivosti daljnogleda v mraku	139
Ivan Caf	Pes jamar na preizkušnji v rovu	141
Robert Lampreht	Na klic	143
Branko Zupančič	Strel ob svitu	145
Štanko Lapuh	Svobodnjak Hribar – V.	145
Po lovskem svetu:	Merjaščevi čekani Jugoslavije niso več svetovni prvaki?	
	– A. Frkovič	148
Lovski oprtnik:	O zaščiti mlakarice na območju občine Novo mesto	
	– Zorko Roman	150
	Narkotično orožje – L. Marič	150
Jubilanti		153
Foto-kino klub Diana		153
Lovska organizacija:	Prapor in zavetišče LD Bučkovci – J. Ivanjšič	154
V spomin		156
Lovska kinologija:	Nekaj novosti pri jamarjih – A. Tollazzi	158
Šaljive		160

Seja upravnega odbora LZS tokrat v Bistri

Upravni odbor (UO LZS), skupaj z izvršnim odborom in predsedniki nekaterih komisij, se je 6. julija 1974 sestal v muzejski dvorani gradu Bistra pri Vrhniki in v šestih točkah dnevnega reda obravnaval več za naše lovstvo zelo važnih zadev. Med povabljenimi gosti so bili tudi predsednik Lovske zveze Jugoslavije ing. Marko Bulc, republiški lovski inšpektor Lojze Lakner, predstojnik Inštituta za zoohigieno in patologijo divjih živali BF prof. dr. Stane Valentinčič, direktor Tehniškega muzeja Slovenije Marjan Vidmar.

Osrednja točka dnevnega reda je bila informacija o delu izvršnega odbora in komisij LZS od zadnje seje UO LZS, 16. 3. t. l. Izvršni odbor je imel od takrat 5 sej, na katerih je sprejel določene sklepe in stališča. OU LZS je v celoti potrdil delo izvršnega odbora in komisij, soglašal s sprejetimi sklepi in stališči ter se zavzel za njihovo izvajanje. V razpravi pa so bile še posebej poudarjene naslednje zadeve.

Vloga lovske knjige

Razvilo se je več oblik vzgoje, propagande in izobraževanja. V tem letu sta bila že dva tečaja za lovske čuvaje – na Ugarju in v Mariboru – in ju je opravilo 61 lovcev. Na dopisni lovski šoli zaključuje šolanje druga generacija 59 slušateljev. Povečalo se je število predavanj, razstav, kino predstav itd. Pomemben delež pri vzgoji in izobraževanju ima Zlatorogova knjižnica. Tik pred izidom je druga, razširjena izdaja Slovenskega lovske-

ga priročnika. Po dogovoru s tiskarno bi moral biti natisnjen že pred meseci; z zamudo izide zaradi tehničnih zadržkov (pomanjkanje ustreznega papirja v tiskarni ČGP Delo). Za tisk je tudi že pripravljeno gradivo za strokovno knjigo o srnjadi. Po sklepu UO LZS naj bo naš program usmerjen na izdajanje monografij domače (avtohtone) divjadi. Pri tem naj bi sodelovali tudi z drugimi jugoslovanskimi avtorji in lovskimi organizacijami. Prevodov iz tuje literature naj bi se posluževali, kolikor ustreza našim pogojem. Več tuje literature obravnava namreč divjad po starem, skozi »kapitalistična očala«, kakor domačo živino. Skladno z našo družbeno ureditvijo pa je treba tudi pri gojitvi divjadi ubrati lastno, ekološko pot (po širših območjih populacij). S tega vidika naj imajo prednost slovenski oziroma jugoslovanski avtorji.

Lovska zveza Jugoslavije je dobila razno znanstveno-raziskovalno gradivo od Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi (CIC), npr. kateri pesticidi so najmanj škodljivi. To gradivo bo treba preučiti in objaviti povzetke.

Napredek Fotokino kluba Diane

Sestavni del prizadevanj za vzgojo, kulturo in propagando prispeva fotokino klub, ki uspešno deluje od 9. 2. 1973. Sedaj ima že tudi dve fotosekciji, v Kočevju in Nazarjih. Za leto 1974 je Diana izdala kalendar v 10 tisoč izvodih, ki je pošel izredno hitro. Izdala ga bo tudi za leto 1975, pripravlja almanah

Divjad v Sloveniji, založila bo razglednice z motivi divjadi itd. Priredila je dve samostojni razstavi, s fotografskimi posnetki sodeluje z lovskim muzejem v Bistri ter z raznimi listi in revijami. Praktično je bila Diana že doslej član Lovske zveze Slovenije, vendar je bilo možno njen pravilnik o pravicah in dolžnostih sprejeti šele na osnovi spremenjenih pravil LZS. UO LZS je tak pravilnik sprejel na tej seji. Klub Diana je torej izredni član LZS, ki organizacije finančno ne bo bremenil, pač pa plačeval letni članski prispevek 500 din.

Plaketa revije Lovec in Zlatorogova plaketa

Pomembno izobraževalno in vzgojno poslanstvo ima glasilo Lovec. Njegova vloga pa je tudi v razvijanju in uveljavljanju socialističnih odnosov v lovstvu, kar izhaja iz samoupravnih dogovorjenih sklepov, stališč in priporočil Lovske zveze Slovenije. Sodelavci revije za svoje sodelovanje niso ustrezno materialno stimulirani, saj so avtorski honorarji razmeroma majhni. Zato je zadnji občni zbor potrdil predlog uredniškega odbora o uvedbi plakete revije Lovec, ki naj bi bila častno priznanje za opravljeno delo, hkrati pa spodbuda za čim širši krog sodelavcev. Po pravilniku o podeljevanju plakete revije Lovec, ki ga je sprejel UO LZS na tej seji, se ustanovita dve vrsti priznanj: plaketa I. stopnje (srebrna) in II. stopnje (bronasta). Sodelovanje pri reviji Lovec je samo eno od udeleževanj v lovstvu. Je še več drugih oblik delovanja. Temeljno vrednoto predstavlja neplačano delo, ki zasluži moralno, častno priznanje. Sedanji pravilnik o odlikovanjih je preozek. Zato je UO LZS sklenil uvesti še Zlatorogovo plaketo in sprejel tudi pravilnik o podeljevanju. Slovensko lovstvo je sestavni del jugoslovanskega lovstva. Zato naj bi LOVEC vsaj občasno poročal

Sejo upravnega odbora LZS je vodil predsednik Lojze Briški.

V razpravi so sodelovali: ing. Marko Bulc, Bojan Škrk, Tone Kropušek, Italo Pečarič, Mirko Rajh, dr. Ernest Petrič, Tone Svetina, Rado Cenčič, dr. Stane Valentinčič, Ivan Fabjan, dr. Slavko Zore, Lojze Lakner, Marjan Vidmar, Franjo Ledinek.

Grad Bistra, v katerem je lovski muzej, ki ga sedaj preurejajo in razširjajo

Vse foto v članku S. B.

tudi o lovstvu drugod po Jugoslaviji. UO LZS je sklenil, da se v ta namen v Lovcu uvede posebna rubrika.

Pred leti je Lovska zveza Jugoslavije (LZJ) enkrat letno izdajala precej obsežno »Lovačko revijo« z najboljšimi deli jugoslovanskih lovskih piscev, strokovnih kakor beletrističnih. Tako je ta revija povezovala lovce Jugoslavije in izpolnjevala svoje važno poslanstvo. LZJ bo ponovno uvedla tako revijo, vendar morajo lovske zveze republik in pokrajin prej pristati na sofinanciranje. UO LZS je pozdravil zamisel o zopetnem skupnem jugoslovanskem lovskem glasilu in dal načelno soglasje za sofinanciranje.

Slaba finančna disciplina

Članskih prispevkov za tekoče lov. leto, v katerih je zajeta tudi naročnina za revijo Lovec, še ni nakazal večji del področnih zvez. Ta dolg znaša skupno 840 tisoč (84 starih

milijonov). Kaže, da so lovske zveze oziroma družine pozabile na sklep občnega zbora LZS, po katerem je treba te prispevke odvesti LZS takoj v začetku vsakega lov. leta, najkasneje pa do konca junija. Vsakomur mora biti jasno, da so ta sredstva Lovski zvezi Slovenije takoj nujno potrebna, zlasti za redno izdajanje glasila Lovec.

Več področnih zvez dolguje še v lovski sklad za preteklo leto 660 tisoč. Nekatero lovske zveze še niso izpolnile sklepa o prispevku za slovenski lovski muzej in po tej plati dolgujejo nad 100 tisoč. Za knjige Zlatorogove knjižnice so lovske družine še dolžne nad 60 tisoč in za municijo, ki so jo prejele preko LZS, nad 10 tisoč (1 stari milijon).

UO LZS je resno postavil vprašanje, kako naj Lovska zveza Slovenije izpolnjuje naloge, ki so jih dogovorno sprejeli njeni organi — predstavniki področnih zvez in preko njih tudi družin. Nujno poziva na plačilo vseh dolgov.

Letos smo prešli na nov način zbiranja sredstev v sklad LZS (glej

Lovec, št. 2, stran 44). LZ Ljutomer ugovarja takemu ključu in predlaga prispevek samo po bonitiranju. Po sprejetju proračuna za to lovsko leto UO LZS ključa ne more spremeniti. Sicer pa velja pripomniti, da je bruto dohodek v primerjavi z bonitiranim in dejanskim odstrelom razmeroma malo obremenjen, 30 : 70! UO LZS ponovno zagotovi, da je ta način zbiranja sredstev v sklad LZS le prehodni. Z novim lov. letom, ko bo verjetno že sprejet novi lovski zakon, bomo formirali sklad s samoupravnim sporazumom, poprej pa seveda razčistili vprašanje o načinu oziroma ključu.

UO bo ugotavljal izvajanje sklepov občnega zbora LZS

Nobenega dvoma ni, da je znanstveno-raziskovalno delo v lovstvu zelo pomembno, še bolj važno pa je, da tako delo tudi praktično koristi. Pogodbena sodelavca z LZS sta Inštitut za zoohigieno in pato-

Marjan Vidmar, direktor Tehniškega muzeja Slovenije, seznanja udeležence seje z glavnimi podatki o gradu in muzeju

logijo divjih živali BF in odsek za lovstvo IGLGS. Delo na inštitutu za patologijo poteka normalno. Za znanstveno-raziskovalno delo na IGLGS pa Lovska zveza Slovenije dve leti ni dala nobenih sredstev. Splošna zahteva lovskih organizacij je namreč, da je najprej treba koristno uporabiti dosedanje že plačane večletne raziskave. Odsek za lovstvo IGLGS je na zadevnem sestanku obljubil, da bo skušal plod dosedanjih raziskav izoblikovati v uporabno, koristno gradivo. V sodelovanju s Službo družbenega knjigovodstva (SDK) je v izdelavi osnutek za enotno blagajniško poslovanje lovskih družin. Zadevo je namreč treba urediti skladno s

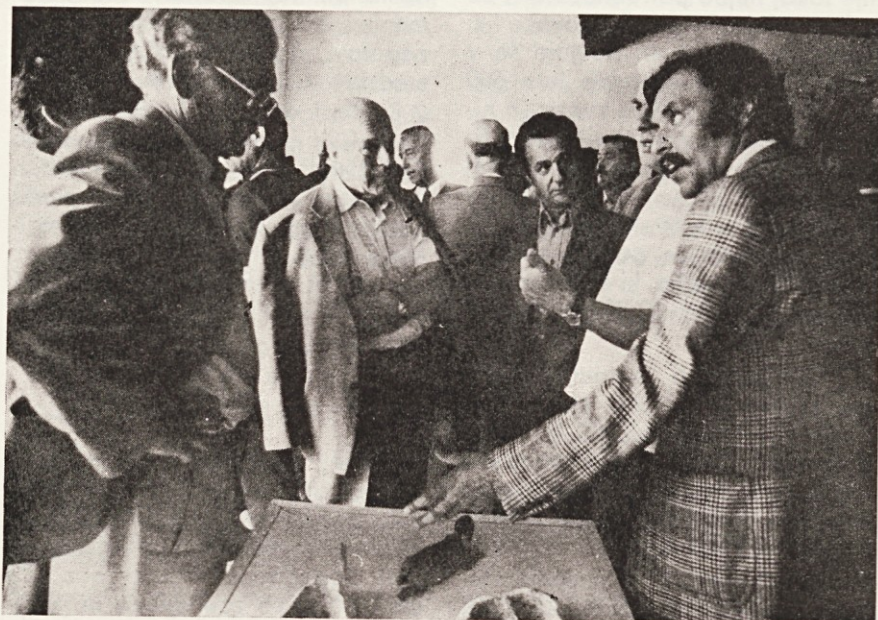
predpisi. LZS se seveda pri tem zavzema, da bi bilo blagajniško poslovanje osnovnih lovskih organizacij čim enostavnejše. Nikakor pa ne bi bilo racionalno, da bi devizno poslovanje vodila vsaka LD sama, pač pa področna zveza za vse svoje LD.

Znano je, da so zaradi posebnih gospodarsko-političnih razmer v EGS nastale težave pri prodaji mesa, tudi divjačine. Lovske družine so se znašle v težavah. Pri vsem tem je pa prevzem oziroma odkup divjačine v Sloveniji tako rekoč monopoliziran, saj sta kupca le dve podjetji. Pod takimi pogoji in v primerjavi z lanskimi cenami naj bi lovske družine Slovenije za ena-

ko količino prodane divjačine iztržile ca. 270 starih milijonov manj kakor lani. Interese lovskih družin je vsekakor treba zaščititi. UO LZS je sklenil, da je zadevo treba urediti skladno z ustavnim določilom. Zato bo izvršni odbor LZS nadaljeval razgovore z Lovsko zadrugo za sprejem ustreznega samoupravnega sporazuma o prodaji oz. odkupu divjačine.

Sklepi in priporočila občnega zbora LZS se izvajajo počasi, ponekod pa sploh ne. Tudi v okviru samoupravljanja se dogajajo nepravilnosti. Sprejeto je načelo o enotnosti slovenskega lovstva, a so velike razlike v članarini, pristopnini itd. Lovci ponekod odkupujejo divjačino po tržnih cenah, ponekod ne. Še vedno ni enotnosti pri izvajanju disciplinskega postopka. Delovne obveznosti članov po posameznih LD so zelo različne. Skladno z načelom o enotnosti slovenskega lovstva bo vsekakor s samoupravnim sporazumom treba določiti, kaj mora biti enotno v vseh organizacijah, in kaj je lahko različno (specifično). Izvajanje sklepov, stališč in priporočil občnega zbora LZS je UO sklenil analizirati. Zato bo razposlal določena vprašanja in se tudi z obiski pri več lovskih družinah prepričal o dejanskem stanju.

Dr. Ernest Petrič, predsednik komisije za muzej LZS, odgovarja na vprašanja o eksponatih v lovskem muzeju

Kako naprej z lovskim turizmom

Člani lovskih organizacij so skupaj z vso našo družbo enotno obsodili ozemelske zahteve italijanske vlade in izrazili pripravljenost braniti suverenost naše samoupravne so-

cialistične skupnosti. Več lovskih organizacij je v znak protesta in iz razlogov državne varnosti začasno odpovedalo gostoljubje italijanskim lovcem. Ukrep je bil tedaj povsem upravičen. Dogodki so privedli do širšega posvetovanja, ki ga je sklical izvršni odbor LZS, 29. 5. 1974 v Lipici, s predstavniki lovskih zvez Koper, Postojna, Gorica in zavoda Jelen-Snežnik. Sprejeta so bila določena stališča, s katerimi so bile seznanjene vse lovske organizacije kakor tudi vsi pristojni politični forumi v Sloveniji. Lovski turizem je del splošnega turizma, za katerega razvoj ima naša družba interes. Trenutno ni razlogov, da bi na splošno odrekli možnost lova gostom iz Italije. Izjema pa naj bodo območja, na katerih iz državnovarnostnih razlogov lov za inozemske goste ni mogoč. Gostoljubje naj se odreče le tistim tujim gostom, ne glede na državljanstvo, ki so nelojalni do naše družbeno-politične ureditve, ki se obnašajo samovoljno, žaljivo in nelovsko. A v nobenem primeru inozemski lovec ne more biti brez spremstva. Posebej pa bo treba proučiti tako imenovani pavšalni lovski turizem.

Korak dalje pri varstvu okolja

Lovska zveza Slovenije je članica Skupnosti za varstvo okolja v Sloveniji in v njej sodeluje od začetka te skupnosti, od leta 1971. Vendar še vedno brez lastnega programa. Nekatere lovske družine delujejo samoiniciativno. Pri nekaterih se v tej smeri predvsem udeležujejo enote varstva narave, tako imenovana Gorska straža. V zadnjem času se skupno z drugimi organizacijami zlasti vključujejo v čiščenje okolja. Po dosedanjih razpravah pa so se v tej smeri že oblikovale jasnejše naloge. Lovske organizacije naj bi se zlasti prizadevale za naravno okolje. Narava je npr. oropana nekaterih

Ing. Marko Bulc, predsednik Lovske zveze Jugoslavije, se po prejemu najvišjega odlikovanja LZS zahvaljuje za izraženo priznanje

plodonosnih dreves in grmičja, koristnega za prehrano divjih živali. Lovci naj bi takšno drevje in grmičje sporazumno z gozdarji zopet zasadili. UO LZS je sprejel predloženi program dela komisije LZS za varstvo okolja, ki med drugim predvideva sklenitev pogodb z drevesnicami za gojitev dreves in grmičja takih vrst.

Največ pozornosti lovskemu muzeju

Glavni razlog, da se je UO LZS tokrat sestal v Bistri, je bil lovski muzej. Delegati 18 področnih zvez,

7 lovskogospodarskih organizacij, predsedniki komisij LZS in povabljeni gostje so si ogledali muzejske prostore in delno nameščene eksponate ter velik del seje posvetili tej lovsko-kulturni ustanovi.

Prvotni lovski oddelek tehniškega muzeja v gradu Bistri ima svoj skromen začetek v času kmalu po vojni. Pokroviteljstvo nad tem oddelkom pa je LZS prevzela šele pred desetimi leti, ko se tudi začne resneje prizadevati za muzej, ki bi dostojno predstavljal slovensko lovstvo. Komisija za lovski muzej LZS in vodstvo tehniškega muzeja najtesneje sodelujeta od decembra 1969. Težavno obdobje je bilo v

Predsednik LZS Lojze Briški izroča red za lovske zasluge I. stopnje Lojzetu Laknerju, republiškem lovskemu inšpektorju

Med razpravo o lovskem muzeju v Bistri

tega leta. Za uresničitev vseh še potrebnih del je predvsem treba, prvič, realizirati vse zagotovljene vire dohodkov (dolгови nekaterih lovskih organizacij), drugič, najeti pod čim ugodnejšimi pogoji kredit v višini 400 tisoč din, tretjič, z ozirom na splošni pomen in namen lovskega muzeja naj del sredstev prispevata tudi Izvršni svet in Kulturna skupnost SRS.

Odlikovanja

Na predlog izvršnega odbora LZS je UO odlikoval z redom za lovske zasluge I. stopnje 10 tovarišev. Komisija za odlikovanja in izvršni odbor LZS sta v svoji splošni utemeljitvi med drugim navedla, da jih predlagata za najvišje odlikovanje Lovske zveze Slovenije zato, ker »so se s svojim uspešnim dolgoletnim delom vidno izkazali pri razvoju lovstva, pri varstvu in ohranitvi divjadi in so njihove zasluge trajne na ekonomskem, družbenopolitičnem, publicističnem ali na organizacijskem področju lovstva Slovenije in Jugoslavije.« Nato je predsednik LZS Lojze Briški odlikovanja izročil odlikovancem. Ob tej priložnosti je tudi izročil 8 članom lovske organizacije red II. stopnje, s katerim jih je za posebne zasluge odlikoval po pravilniku izvršni odbor LZS, in trem tovarišem znak za lovske zasluge.

F. C.

letih od 1970 do 1973, ko je bilo treba iz gradu izseliti 8 strank. Pridobljeni prostori so bili v slabem, vlažnem stanju. Potrebna so bila večja popravila, ki so sedaj pri koncu. Medtem je bil pripravljen načrt za opremljanje in namestitve gradiva. Načrt se že izvaja. Vsak prostor bo posebej ozvočen, napeljava je že nameščena. Obiskovalci bodo torej s pritiskom na gumb tudi slušno seznanjeni z razstavljenimi predmeti. Grad Bistra ni daleč od avtomobilske ceste oziroma Vrhnike, zato ima pogoj za dober obisk. Propagandno vlogo bo odigral tudi prospekt o muzeju. Za gostinski obrat v gradu, ki je zaščiten kulturni spomenik, ne bo mesta. Pač pa naj bi primerno preurejeno gostišče v neposredni bližini gradu nudilo boljše gostinske usluge. Vsekakor pa bi bilo možno v muzejski dvorani predvajati filme o lovstvu oziroma divjadi. Doslej je bilo za vse preurejanje muzeja porabljenih skupno 650 tisoč. Vse naše lovske organi-

zacije so jih prispevale. Zato lovski muzej postaja tako rekoč skupni kulturni dom vseh slovenskih lovcev. Toda za dograditev je potrebnih še 630 tisoč.

Udeleženci seje UO LZS so ugodno ocenili dosedanja dela, vendar so izrazili določene predloge, ki naj bi se upoštevali. Naša domača (avtohtona) divjad mora imeti prednost. Prikazati je treba razvoj našega lovstva, ne le divjad. Lov je izvirna inspiracija umetnosti, zato sodi v muzej tudi umetnost, ki je v zvezi z lovstvom. Lov je šport in gospodarstvo le delno, lov je kulturni pojav. Zato naj muzej predstavi vse, kar sodi v okvir lovske kulture. Bilo je še nekaj predlogov, kaj vse naj bi bilo v lovskem muzeju. Vendar vsemu ne bo moč ustreči, saj ni toliko prostorov in ne sredstev. Vsekakor naj bi bil lovski muzej živa kulturna ustanova, ne samo za lovce, ampak za vso našo javnost, še zlasti za šolsko mladino.

Urejen in odprt naj bi bil konec

Odlikovanja LZS, podeljena v Bistri, 6. julija 1974:

Red za lovske zasluge I. stopnje

Ing. Marko Bulc, Tine Remškar, Tone Svetina, Ivan Fabjan, Lado Švigelj, France Cvenkel, prof. dr. Stane Valentinčič, Slavko Kovač, ing. Milan Dečko, Franjo Sok, Alojz Lakner in Mirko Rajh (odlikovan na seji UO LZS 16. 3. 1974).

Red za lovske zasluge II. stopnje

Dr. Slavko Zore, Bojan Šrk, Tone Kropušek, Drago Šumak, Rado Čenčič, Blaž Krže, Janez Saksida, Peter Pečnik.

Znak za lovske zasluge

Ing. Alojz Černe, Jože Florjančič, ing. Aleksander Gergar.

Spolno in starostno razmerje pri srnjadi

Ljuban Zadnik

Pri ocenjevanju srnjačjega rogovja zadnjih nekaj let opazamo, da je odstrel srnjakov iz leta v leto pravi-
lnejši. Redko dobimo na ocenje-
vanje rogovje srnjaka II a in tudi
srnjaki I a niso zastopani v pre-
več odstotkih. Vedno več je uple-
njenih srnjakov II b, kar je sicer
pravilno, vendar je število takih
srnjakov preveliko, saj v nekaterih
loviščih znaša kar 50 % od uplenje-
nih. To sicer kaže, da se odstrel
pravilno izvaja, toda po drugi stra-
ni je to znak in tudi dokaz, da z
našo srnjadjo nekaj ni v redu. Ve-
liko število II b srnjakov kaže na
upadanje kvalitete in verjetno sta
glavna vzroka:

1. srnjadi je preveč, je prenase-
ljena,
2. ni pravilnega spolnega in sta-
rostnega razmerja.

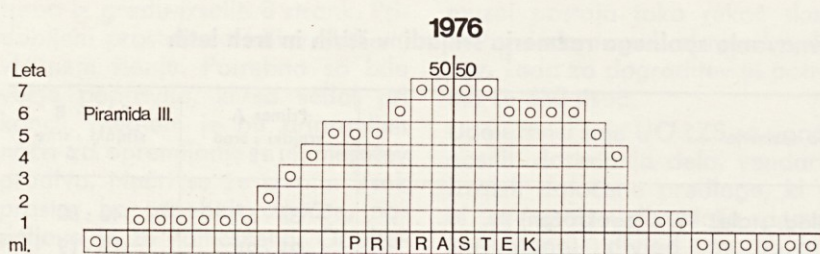
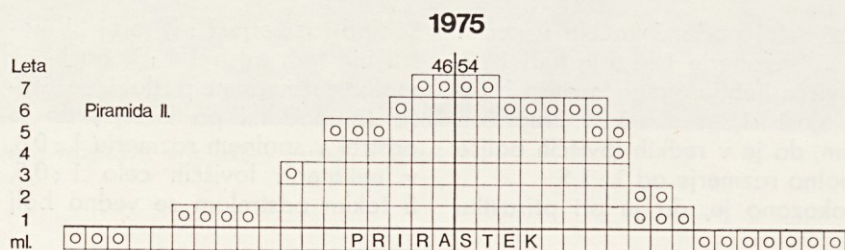
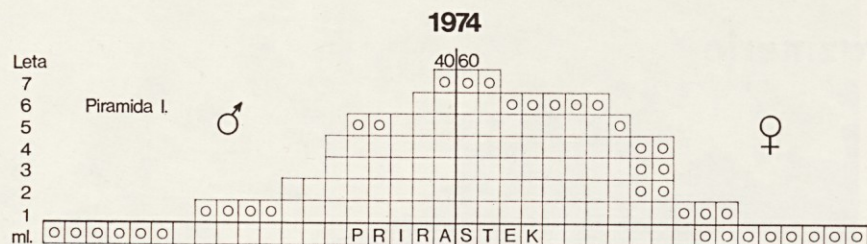
Za odpravo prvega vzroka je re-
šitev sorazmerno enostaven: pove-
čanje odstrela. Prepričan sem, da
statistični podatki prikazujejo v ve-
čini lovišč vsaj za 30 % premajhen
stalež. Ugotavljanje dejanskega
staleža ni enostavno, zlasti ne v
naših gozdnih loviščih. To moje
prepričanje potrjuje podatek v knji-
gi »Das Rehwild«: Na Danskem
so z vsakodnevnim opazovanjem
ocenili stalež v lovišču na 70 srnja-
di. Izvršili so popoln odstrel in
uplenili 213 živali. Pri 90 odstrelje-
nih mladičih so ugotovili spolno
razmerje 1 : 1, kar potrjuje, da je
prirastek v spolnem razmerju 1 : 1.
O spolnem in starostnem razmerju
je že mnogo napisanega in že več-
krat je bila tudi objavljena Riecko-
va življenjska piramida srnjadi. Ali
tudi še danes velja ta piramida,
bodo morali povedati strokovnjaki,
ki znanstveno proučujejo srnjad.
Ta piramida in večinoma tudi litera-
tura zagovarjata spolno razmerje
1 : 1 in le redko razmerje 1 : 1,2
(srnjak : srna).
Vprašanje je, kakšno spolno raz-
merje je v naših loviščih.

Statistični podatki kažejo v večini
lovišč razmerje 1 : 1,5 in tudi 1 : 2.
Lovišča ljubljanskega okoliša izka-
zujejo 1 : 1,3, redko 1 : 1. Prepričan
sem, da je v redkih loviščih boljše
spolno razmerje od 1 : 1,5.
Dokazano je, da je pri prirastku

spolno razmerje 1 : 1, torej bi mo-
ral biti tudi odstrel 1 : 1, da bi se
spolno razmerje ne poslabšalo. Sta-
tistični podatki pa kažejo, da je
odstrel v spolnem razmerju 1 : 0,8,
v nekaterih loviščih celo 1 : 0,5.
S takim odstrelom se vedno bolj

Urnvananje spolnega razmerja srnjadi v štirih in treh letih

Spolno razmerje	Primer A srnjaki : srne 1 : 2	Primer B srnjaki : srne 1 : 1,5
Pomlad. stalež 1974 (zaokrožen)	33 : 67	40 : 60
Prirastek	21 : 21	19 : 19
Prirastek na srne (na stalež) v %	63 (42)	63,3 (38)
Skupaj srnjadi	54 : 88	59 : 79
Odstrel 1974	13 : 29	13 : 25
Odstrel po spolu v %	31 : 69	34 : 66
Pomladanski stalež 1975	41 : 59	46 : 54
Prirastek	19 : 19	18 : 18
Prirastek na srne (na stalež) v %	64,3 (38)	66,7 (36)
Skupaj srnjadi	60 : 78	64 : 72
Odstrel 1975	13 : 25	14 : 22
Odstrel po spolu v %	34 : 66	39 : 61
Pomladanski stalež 1976	47 : 53	50 : 50
Prirastek	18 : 18	17 : 17
Prirastek na srne (na stalež) v %	67,8 (36)	68 (34)
Skupaj srnjadi	65 : 71	67 : 67
Odstrel 1976	15 : 21	17 : 17
Odstrel po spolu v %	42 : 58	50 : 50
Pomladanski stalež 1977	50 : 50	50 : 50
Prirastek	17 : 17	Enako
Prirastek na srne (na stalež) v %	68 (34)	kakor
Skupaj srnjadi	67 : 67	v
Odstrel 1977	17 : 17	letu
Odstrel po spolu v %	50 : 50	1976
Pomladanski stalež 1978	50 : 50	Enako kakor v letu 1977

Piramide o spolu, starosti in odstrelu srnjadi

kvari naravno spolno razmerje, ki daje prevelik prirastek in s tem prenaseljenost.

Vzrok, da srn ne odstrelimo, je znan. Če bi srna imela rogovje, bi prizanašanje srnam takoj odpadlo. Nekateri lovske družine rešujejo odstrel srn tako, da mora tisti, ki upleni srnjaka, odstreliti tudi srno. Vprašanje pa je, če odstreli ustrezno srno, za odstrel, če ne odstreli prvo, ki jo vidi in more, da zadosti zahtevi. Ta način odstreljevanja je nepravilen in se lahko hudo maščuje.

Kako popraviti porušeno spolno razmerje?

Spolnega razmerja 1 : 2 ni mogoče popraviti v enem letu na 1 : 1, ker

bi naenkrat premočno posegli tudi med dobre, zdrave plemenke. Čim bolj nepravilno je spolno razmerje, tem daljša mora biti sanacijska doba, sicer bi bil to pokol srn.

Tabela nazorno kaže stalež, prirastek in odstrel, na osnovi 100 srnjadi. Vzel sem začetno spolno razmerje 1 : 2 in 1 : 1,5 in prikazal, kako bi z leti uredili spolno razmerje, ne da bi zmanjšali stalež. V primeru A in B je naveden prirastek v odstotkih na stalež srn in v oklepaju na celotni pomladanski stalež. Tudi pri odstrelu so navedeni odstotki po spolu. Navedbe v odstotkih so zato, da je možno ta dva primera praktično uporabiti za vsako lovišče.

Navajam primer: V lovišču je spolno razmerje 1 : 2, pomladanski stalež je 180 ali 60 : 120. Z ozirom na stalež srn (120) je prirastek 63 %, z ozirom na celotni stalež (180) je prirastek 42 %. Račun je naslednji:

$$\frac{120 \times 63}{100} = 75,6 \text{ ali } \frac{180 \times 42}{100}$$

= 75,6. Prirastek je torej zaokroženo 76 živali oziroma 38 : 38. Prirastek 76 živali odstrelimo takole: 31 % samcev in 69 % samic. Izračunajmo torej, koliko srnjadi moškega spola in koliko srnjadi ženskega spola odstrelimo:

$$\frac{76 \times 31}{100} = 23,6 \text{ (zaokroženo 24) živali moškega spola}$$

$$\frac{76 \times 69}{100} = 52,44 \text{ (zaokroženo 52) živali ženskega spola. Skupaj torej odstrel 76 srnjadi.}$$

Vrnimo se k tabeli. Pri začetnem spolnem razmerju 1 : 2 pridemo na idealno spolno razmerje v četrtem letu in pri začetnem 1 : 1,5 v tretjem letu strogo planiranega in izvajanega odstrela. Iz tabele je razvidno uravnavanje spolnega razmerja le po spolu, po spolu in starosti pa iz piramid I, II in III.

Piramide sem narisal le za začetno spolno razmerje 1 : 1,5 oziroma za stalež 40 : 60 z dveletnim odstrelom po spolu in starostnih razredih, da pridemo do Rieckove idealne piramide s spolnim razmerjem 1 : 1 in pravnimi starostnimi razredi.

V piramidah pomeni vsak kvadrat en kos srnjadi, kvadrata s krogcem je pa žival za odstrel. Za vsako lovišče bi morali načrtati posebno piramido dejanskega staleža po spolu in starosti. To je praktično zelo težko ali tudi neizvedljivo. Govorimo lahko le o teoretičnih piramidah zlasti glede starostnih razredov.

Odstrel po spolu in starosti pri staležu 100 v spolnem razmerju 1 : 1,5

Starost	Srnjaki								Srne								Skupaj
	ml	1	2	3	4	5	6	7	ml	1	2	3	4	5	6	7	
1974	6	4	0	0	0	2	0	1	8	3	2	2	2	1	5	2	38
1975	3	4	0	1	0	3	1	2	7	3	2	0	1	2	5	2	36
1976	2	6	1	1	1	3	1	2	6	3	0	0	1	1	4	2	34

To kar je v tabeli (primer B) prikazano s številkami, piramide I, II in III prikazujejo s kvadrati za tri leta. Če hočemo iz piramide I dobiti drugo leto piramido II, moramo višek v piramidi I odstreliti. Npr.: v piramidi I je prirastek 19 srnic, po piramidi II pa naj bo drugo leto 11 enoletnic, torej je treba odstreliti 8 srnic. V tem smislu so izdelane piramide, oziroma je piramida III povzeta po Riecku kot idealna piramida srnjadi.

Piramide lahko zopet pretvorimo v številčno tabelo o predvidenem triletnem odstrelu po starosti in spolu. Odstrel tretjega leta je tudi planirani odstrel za nadaljnja leta. Tabela »Odstrel po spolu in starosti pri staležu 100 v spolnem razmerju 1 : 1,5« kaže, kje je težišče izravnalnega odstrela vseh treh let. Odstrel v letu 1976 je pa tudi primer odstrela za nadaljnja leta, ko je

spolno in starostno razmerje uravnovešeno.

Marsikdo bo menil, da je to lepa teorija, v praksi pa da je drugače. Res je, toda praksa mora izhajati iz teorije, v kateri je sistem in načrtnost. Tudi kuharska knjiga teoretično obravnava kuhanje, v praksi se pa marsikatera jed prismoji, kar teorija ne predvideva; toda zaradi tega recepti v kuharski knjigi niso nepravilni.

S temi vrsticami bi želel povedati, da nekaj moramo storiti za našo srnjad. Poudariti hočem nujnost odstrela srn, ker so še vedno preglasni njihovi »zaščitniki«, ki pa nimajo nič proti odstrelu I a srnjakov že prvega junija. Hkrati želim podpreti vse, ki že leta dopovedujejo v svoji lovski družini, da je treba odstrel načrtovati po spolu, kvaliteti in starosti ter načrt tudi izvajati.

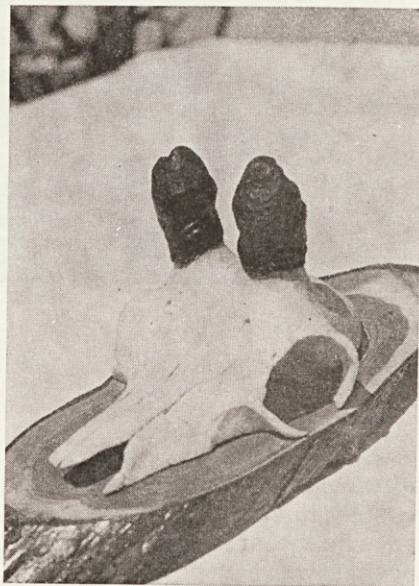
Gamsi in lovci

Ing. Ivan Veber

Lovski teoretiki se v gamsji pravdi niso mogli sporazumeti, zato tudi navodila gospodarske komisije LZS leta 1971 niso mnogo doprinesla k razjasnitvi vprašanja o gojitvi gamsov. Isto velja za Slovenski lovski priročnik 1971. Zadevi je botrovala še kužna gamsja slepota. Nekateri so na hitro izračunali, da je tej bolezni vzrok prevelik stalež in seveda nadalje nepravilen odstrel, ki so ga izvajali gorenjski lovci. Več prispevkov v Lovcu zagovarja večji odstotek odstrela in močan poseg v najmlajši starostni razred. Nasprotniki pa se zavzemajo za naravno selekcijo, ki ima pri gamsih v naravnem okolju še vedno dovolj ostrine. Vsi se pa strinjajo, da lov na gamsa izgublja na lepoti,

ker je zrelih gamsov premalo, pri vrhunskih trofejah pa nobenega bistvenega napredka.

Če je lovec, ki ni doma v gamsjem lovišču, vse to prebral, si ne more misliti drugo kakor: samo, dokler gamsov ne bo zmanjkalo! Pri vseh teh teorijah in staležih ostane komaj še kak gams živ, kakšen pa bi moral pasti celo dvakrat. Gams ima namreč to smolo, da potekajo katastrske in lovske meje po sredini njegovih stanišč. Gamsom je namreč poleti na južni strani prevroče, pozimi pa na severni premraz. Lovski družini na obeh območjih pa sta gamse prešteli v mejah lastnega lovišča. Sledi plan odstrela. In koliko je potem lahko še zrelih gamsov?! Pripomniti moram, da govorim o gorenjskem gamsu, ali

Zgodi se, da gamsu odpadejo rogliji zaradi starosti
Foto V. Černe

bolje povedano, o gamsu gorenjskih lovišč.

V zvezi z gojenjem moram poudariti nekatere bistvene lastnosti te divjadi. Posebno karakteristično je, da je gams čredna žival, da ima umerjen razplod zaradi ostrih življenjskih pogojev, da mu lovci priznavamo visoko etično vrednost. Ker pa je mnogo več takšnih lovcev, ki se spoznajo na srnjad, katera se hitro razmnožuje, katera ima šibko naravno selekcijo in je teritorialna žival ter ne prenese brez škode večjo gostoto staleža, je te vrste teoretike zavedlo, da so gojitveno teorijo o srnjadi in jelenjadi enostavno posplošili tudi na gamsa. Točno v tem smislu so »napotki« v decembrskem Lovcu 1973. Tudi ne verjamem teoretiku, ki je napisal: »Če hočemo priti do vrhunskih trofej, moramo neglede na starost in spol iztrebiti iz lovišča vse, kar vanj ne spada.« (Lovci št. 10, 1968, str. 302). Če je to tako enostavno, zakaj vrhunske trofeje niso bolj pogoste? Narava ima druga pota. Za vrhunsko kako-

Gams goščar

Foto dr. J. Pesjak

vost morajo biti na enem mestu združeni številni ugodni činitelji. Na vsakih toliko in toliko tisoč oseb-kov ima možnost eden združiti vse ugodne vplive dednosti, okolja in časa ter postati vrhunski. Zato je od tridesetih najmočnejših sloven-skih gamsov več kakor polovica gorenjskih, čeprav ima po sploš-nem naziranju gorenjski gams ostrejša življenjske pogoje. Gojitev vrhunskih trofej je hazardna igra pod pogojem, da ne pokvarimo življenjskih pogojev in da kandida-ta prezgodaj ne odstrelimo. Zato bi morali dosledno odklanjati toč-kovanje trofej, ki so pripadale div-jadi, odstreljeni izven dogovora o gojitvi. Nesmiselno je odli-kovati lovca z medaljo za tro-fejo, pri kateri je s prezgodnjim odstrelom povzročil, da smo zopet ob eno vrhunsko.* V razstavnih ka-talogih pa bi morala biti navedena starost uplenjene divjadi. Nepravilen odstrel je napaka lov-ske družine, ki bi se morala od-dolžiti z zmanjšanjem odstrela v naslednjem letu.

O gamsu in njegovi biološki vred-nosti bi morali znati kaj več kakor le njegovim rogljem prisoditi toč-

ke! Tisti, ki trdi, da v lovišče tak in tak gams ne spada, verjetno ne ve, da je naš gams rezultat razvoja te živalske vrste več kot sto tisoč let v ostrem podnebj. Najraje bi imel gamse s polmetrskimi roglji, a ne bi mogli hoditi po strmem pe-čevju, ker bi jih burkljasti roglji pahnili v prepad. S to karikaturο želim prikazati, da je biološka vrednost gamsa nekaj drugega kot le visoki roglji, ki smo jih (slučajno) lovci mistificirali. Če bi bil to (slu-čajno) cof, bi pogledali gamsa med noge, namesto med uhlje. Dokler bodo gamsje populacije do-volj močne, bodo še celile rane, prizadejane z lovske strani. Znano mi je nekaj o nekih tujih loviščih, kjer gojijo »samo od spodaj« zato, ker »od zgoraj« nič več nimajo. Prišel je Italijan v Bohinj na gamsa. Pohvalil se je, da jih ima že osem-najst. Ko je uplenil 12 let staro kozo, se je začudil, da ta žival sploh doseže tako starost, ko pa je njegov prejšnji in najstarejši imel šest let.

Iz pogovorov s starejšimi lovci zvemo, da je bilo pred 50 leti več gamsov, čeprav so bile planine »zasedene« s planšarji in pasočo se živino. Obratno pa je bilo srnjadi bistveno manj, zlasti po po-lijih je ni bilo. Kaj se dogaja danes? Gams se iz mej nekdanjih popula-cij širi na gozdna področja. Veli-kih nekdanjih tropov skoraj ni več. Razlag o tem je veliko, meni je najbližja ta, da je gams v svojem

prabitnem okolju – goličavi postal preveč prizadet in se umika v gozd. Verjetno smo pri tem udeleženi tudi vse preveč številni lovci, s pre-velikimi apetiti in predolgo lovno dobo na to divjad. Če bo kdo raz-iskal odstrelne plane po kužni gamsji slepoti, ne bo dobil preveč gojitvenega vtisa. Vse preveč je lovcev, ki menijo, da imajo do od-strela neomajno pravico, enako kakor smučarji do snega. Tolerirati večji odstrel s tem, da dovoljujemo streljati mladiče – ker drugega več streljati ne smemo, odstrela željnih lovcev pa je veliko – ni več po-šteno. Zrelih gamsov ne bo nič več, če mladiče postrelimo!

Ob letnem ocenjevanju trofej gle-damo triletno roglje in ne moremo si predstavljati, da bi taisti gams ne mogel dočakati nekaj več let in postati lovni. To navajam zato, ker se strinjam s tistimi, ki trdijo, da se moč gamsa ocenjuje od petega leta dalje. Pri odstrelu mlajših gamsov je dovolj, da se uštejemo samo za eno leto starosti in na-mesto podpoprečnega odstrelimo najmočnejšega. Iz skic M. L. v de-cembrskem Lovcu 1973 je razvidno, da ima najboljši dveletnik višino rogljev kakor najslabši triletnik. Najšibkejši štiriletnik pa ima nižje roglje od najmočnejšega triletnika. Ko sem sam meril te višine, sem ugotovil še večja prekrivanja. Po petem letu se rast rogljev zelo umiri, vendar tudi tu ni pravila. Roglji kapitalnega kozla so od pe-

* Po sklepu generalne skupščine CIC, aprila 1972 v Texelu na Nizozemskem, na mednarodnih in nacionalnih raz-stavah ne smejo biti razstavljeni in odlikovani roglji gamsov, mlajših od 6 let. Čeprav medaljo dobi lovec, ven-dar z njo ni odlikovan uplenitelj, am-pak roglji (rogovje, čekani itd.)

tega do šestnajstega leta narasli za 2 cm, po »navodilih« pa podpovprečni kozi v enaki dobi za 4 cm. Za nameček je koza živela 500 m više nad morjem.

V LD Bohinjska Bistrica veliko pričakujemo od bazensko načrtovanega odstrela. V preteklih letih naše pobude niso rodile sadu, ker so bila naziranja različna. Sedaj gre na bolje in letos so sosedni pobudniki ter pričakujemo sodelovanje že v kratkem. Navkljub pripombam nekaterih naših članov, da »šparovec« najde »cerovca«, smo znižali odstrel na polovico bonitiranega. Prestavili smo začetek lovdne dobe na oktober kljub temu, da je naše lovišče na severnem pobočju. Ukrepi so pripomogli, da se je že v kratkem popravil stalež. Vemo pa, da bomo za izboljšanje sestave potrebovali daljše obdobje. Trenutno so naši največji naporji usmerjeni v doseganje boljše strukture odstrela, ker je le-ta dokaz pravilne gojitve divjadi.

Struktura našega 15-letnega odstrela je neugodna. To je slika skromnega znanja poprečnega lovca. Učna doba gamsarja je zelo dolga ter naporna in le redki jo uspešno dokončajo. Zato smo poostрили lovne pogoje za neizkušene lovce.

Vsaka šablona je trenutek določenega stanja in lahko služi le kot pomoč pri razumevanju dinamičnega razvoja. Naravne zakonitosti so neprimerno popolnejše mimo naše matematike ter v življenjske oblike vključujejo neštete pogoje v stalnem nihanju. Človek, ki se ima za tako močnega, da misli vladati vsemu živemu, še sebi koplje grob. To sem napisal v prepričanju, da moramo našemu gamsu nuditi več zaščite. K temu me je napeljalo dejstvo, da se gamsja pravda še ni premaknila gamsu v korist. Ne krivimo mladičev, če je zrelih premalo. Premalo pa jih imajo tudi Korošci, katerih gamsi niso trpeli za kužno slepoto.

nogleda P_d pa izračunamo, kot znano, z $F_d = D/P$. Njen kvadrat pomeni često uporabljano geometrično svetlost daljnogleda $G = (D/P)^2 = F_d^2$.

Če naj oko s svojo F_0 popolno izrabi daljnogledovo F_d , mora F_d presegati F_0 ali ji pa mora biti večjemu enaka, t. j., enako velika kot očesna F_0 . Veljati mora tedaj $F_d \geq F_0$, oziroma obrnjeno $F_0 \leq F_d$: očesna zenica mora biti manjša od daljnogledove ali ji večjemu enaka. Očesna zenica F_0 mora v daljnogledovo F_d vstopati, ne pa da bi bila celo večja od le-té, saj v mraku tako F_0 ni cela izrabljena za gledanje. Tako lahko cilj v daljnogled tudi hitro ujamemo, saj obe ma zenicama ni treba biti natanko v isti osi, manjša F_0 se lahko v večji F_d spreha. F_d brž vidimo in izmerimo, če daljnogled podržimo proti svetli ploskvi v obrnjenem položaju kakih 30 cm od očesa: v okularju vidimo svetel krožec, daljnogledovo zenico, njen premer pa je F_d . Izmerimo ga najlaže, če čezenj položimo prosojen papir in na njem začrtamo premer krožca. Če le-tá ni res okrogel, je to znak, da optika ni najboljša.

Človekova očesna zenica se v somraku odpre pri zelo starem človeku do premera $F_0 = 4$ mm največ. Mlado, še dobro prilagodljivo oko pa doseže do 8 mm, celo 9 mm pri še naravno živečih ljudstvih. S temi staroznanimi spoznanji lahko gorenjo prvobitno definicijo za očesno zmogljivost v mraku Z takole izpopolnimo.

Če iz $F_d = D/V$ vstavimo za $D = F_d$. V enačbo $Z = (V \times D)^{1/2}$, sledi za zmogljivost v mraku oblika $Z = F_d^{1/2} \times V$.

Vzemimo namesto zgolj geometrične veličine F_d biološko očesno zenico F_0 . Za že slabo akomodacijo starejšega očesa postavimo zanj 4 mm kot spodnjo mejo, za gornjo pa 9 mm za prav mlado naravno oko. S tem dobimo $Z = (4^{1/2} \div 9^{1/2}) \times V$ in tako obe skraj-

K zmogljivosti daljnogleda v mraku

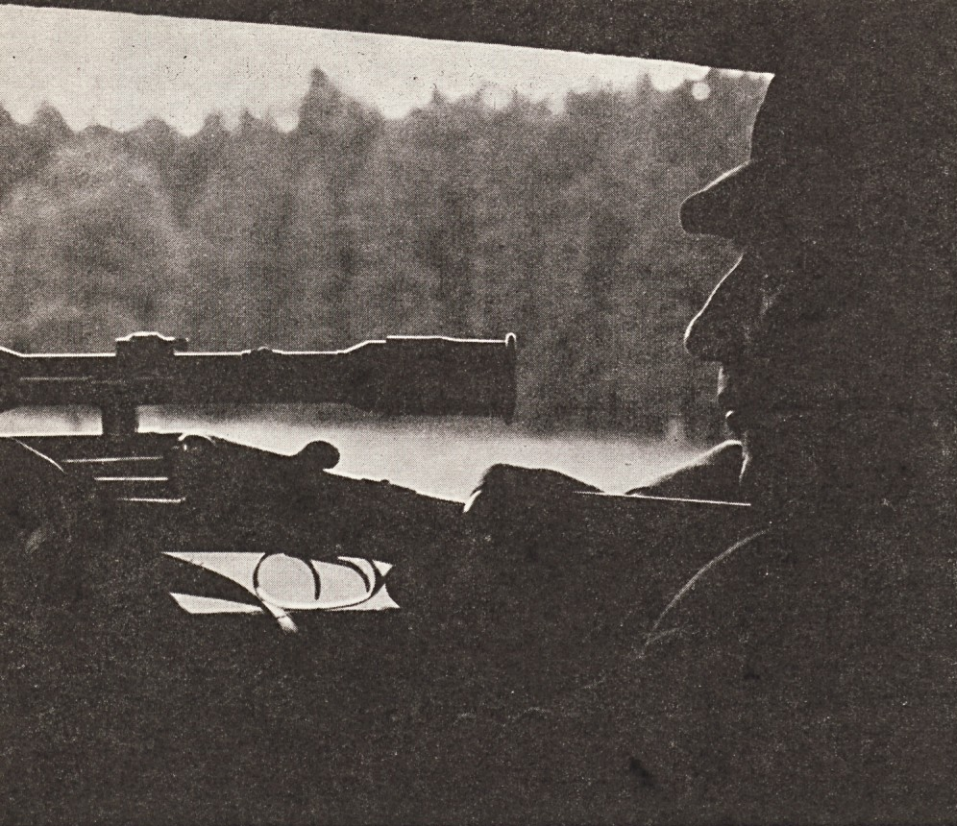
Francè Avčín

Odlomek iz knjige o balistiki, ki jo dr. Francè Avčín pripravlja za Zlatorogovo knjižnico

Zmogljivost daljnogledov podajajo ponavadi z izkustvenim številom Z , ki je definirano in podano kot kvadratni koren zmnožka povečave P z (učinkovitim) premerom D daljnogledovega objektiva v milimetrih, torej $Z = (P \times D)^{1/2}$ (potenciranje z $1/2$ pomeni operacijo kvadratni koren). Naj pripomnimo, da zunanji premer objektivnega lečja, ki ga zlahka izmerimo in je običajno napisan na daljnogledu, na splošno ni istoveten z njegovim optično učinkovitim premerom D .

Pri merilnih daljnogledih s spremenljivo povečavo je D manjši, šele pri večjih povečavah doseže navedenega. Kaj malo je tvornic, ki potek D podajajo, povedo k vsaki povečavi P dejansko ustrezni D in ne le največjega.

Značilnica Z služi dobro za medsebojno primerjavo opazovalnih oz. merilnih daljnogledov. Če naj bo tudi praktično uporabna, moramo k obema vgraviranim podatkom P in D pritegniti še biološko zmogljivost človeškega očesa, zlasti njegovo največjo možno zenico (pupilo), do katere se lahko odpre in to najpreprosteje preko njenega premera F_0 . Izstopno pupilo dalj-

Dober daljnogled v mraku najboljši pomočnik

Foto P. Adamič

ni mejni vrednosti $Z = (2 \div 3) \cdot V$. Naj bo oko staro (2) ali mlado (3), povečava V je in ostane odločilna značilnica Z in s tem za zmogljivost daljnogleda v mraku – poleg kakovosti njegovih siceršnjih optičnih ter mehaničnih lastnosti seveda. Nekaj primerov naj gorenji mali račun praktičnega lovca osvetli v primerjavi z optimističnimi navedbami izdelovalcev daljnogledov.

Primer 1:

$$10 \times 40, \text{ torej } V = 10\times, D = 40 \text{ mm} \\ Z = 10 \times 40^{1/2} = 400^{1/2} = 20$$

staro oko

$$Z = 3 \times 10 = 30$$

mlado oko

$$Z = 2 \times 10 = 20$$

Za zelo staro oko je daljnogled 10×40 torej prav dovolj, več kot $Z = 20$ bi pri tej povečavi $10 \times$ sploh ne moglo izkoristiti. $Z = 20$ pa šteje hkrati za spodnjo mejo pri gledanju v mraku. Mlado oko pa bi lahko izkoristilo tudi $Z = 30$, a tokratni daljnogled bi za to moral imeti učinkoviti premer objektiv po $D = F_0 \times V$ vsaj $7 \times 10 = 70 \text{ mm}$ ($F_0 = 7 \text{ mm}$), za posebno dobro prilagodljive, akomodirajoče se oči ($F_0 = 9 \text{ mm}$) pa bi lahko

z vsem pridom služil premer kar $9 \times 10 = 90 \text{ mm}$. Videlo bi izvrstno, saj bi imelo na voljo $Z = (70 \times 10)^{1/2} = 26,5$ oz. celo $Z = (90 \times 10)^{1/2} = 30$, kot smo zgoraj preprosteje ugotovili. Staro oko pa od tolikih premerov objektiv ne bi imelo nikake dodatne koristi, več kot $D = 40 \text{ mm}$ itak ne more koristno uporabiti. Tako se običajno misli. Vendar tudi staremu očesu večja F_a koristi, to pa zato, ker se sicer visoko občutljivi, a za barve slepi senzorji za nočno gledanje v očesu (paličice) nahajajo ob robu mrežnice in skozi večji F_a svetlobni stik z njimi lažje doseže. Podnevi pa vsi gledamo le z mnogo manj občutljivimi osrednjimi očesnimi senzorji, »betiči« sredi mrežnice. Zato pa vidimo lepo v barvah. Če je $F_a > F_0$, doseže več svetlobe tako ene kot druge senzorje, pa vidi tudi staro oko barviteje in bolje, kot pri strogi meji $F_a = F_0$.

Primer 2:

$$8 \times 21, \text{ torej } V = 8\times, D = 21 \text{ mm} \\ Z = (8 \times 21)^{1/2} = 168^{1/2} = 13$$

staro oko

$$Z = 2 \times 8 = 16$$

mlado oko

$$Z = 3 \times 8 = 24$$

Takšen mali daljnogled v somraku le slabo služi, niti za staro oko ne, saj bi le-tó pri povečavi $8 \times$ lahko izkoristilo še $Z = 16$, dobi pa le 13. Povečava $8 \times$ bi bila polno izkoriščena šele pri premeru objektiv $D = 4 \times 8 = 32 \text{ mm}$ za staro oko, za mlado pa šele z $9 \times 8 = 72 \text{ mm}$. Običajno pa dobe z P le 7 mm premere $7 \times 8 = 56 \text{ mm}$, kot to dokazujejo številni »nočni« daljnogledi 8×56 ($56/8 = 7$).

Primer 3:

$$16 \times 56, \text{ torej } V = 16 \times D = 56 \text{ mm} \\ Z = (16 \times 56)^{1/2} = 896^{1/2} = 30$$

zelo staro oko

$$Z = 2 \times 16 = 32$$

zelo mlado oko

$$Z = 3 \times 16 = 48$$

Da bi visoka povečava $16 \times$ bila povsem izkoriščena, bi staro oko potrebovalo objektiv s $4 \times 16 = 64 \text{ mm}$ premera, zelo mlado celo $9 \times 16 = 144 \text{ mm}$. S tem bi imeli $Z = (16 \times 64)^{1/2} = 32$ oziroma $(16 \times 144)^{1/2} = 48$, kot smo zgoraj lažje izračunali. Toda že z danimi $D = 56 \text{ mm}$ bi starejši lovec bil kar zadovoljen, saj leži $Z = 30$ precej nad minimumom $Z = 20$ za nočno gledanje. Seveda pa je tako »močan« daljnogled v prosti roki močno nemiren. $V = 10 \times$ je praktična meja v povečavi, tudi za najmirnejše roke brez lovske mrzlice.

Primer 4:

$$30 \times 30, \text{ torej } V = 30 \times, \\ D = 30 \text{ mm}$$

Takšen teleskopski »špetiv« za gamse (Spektiv) ima sicer $Z = (30 \times 30)^{1/2} = 30$, dovolj tedaj, saj bi v mraku zadostovalo že $Z = 20$. Vendar za opazovanje v mraku nikakor ni uporaben. Staro oko bi namreč terjalo kar $Z = 2 \times 30 = 60$, mlado pa bi zmoglo izkoristiti celo $Z = 3 \times 30 = 90$. Pupila takšnega špetiva naših očetov je

znatno pod obema tema skrajnima vrednostima, celo pri dnevni svetlobi ni prida vreden in visoka povečava mu ne more pomagati. Za stare oči bi moral imeti vsaj $D = 4 \times 30 = 120$ mm, mladim pa še to ne bi bilo dovolj, saj bi lahko videli še bolje tja do $D = 9 \times 30 = 270$ mm. To pa bi bil seveda že majhen teleskop za zvezdoglede. O praktični važnosti oz. uporabnosti navedenih računov se prepričamo najbolje, če v napredujočem somraku opazujemo divjad skozi spremenljiv merilni daljnogled. Če pri $V = 2,3 \times$ (Kahles Helia 27) srno komaj še razločimo od ozadja – sivo na sivem! – jo z $V = 7 \times$ vidimo zopet ostro in barvito – rdečkasto na zelenem! Ob tem bomo brž pripravljeni povečavi V v biološki obliki enačbe $Z = (2 \div 3) \times V$ za značilnico Z zmogljivosti v mraku priznati njeno polno veljavnost. V mraku je V tako za mlado kot za staro osnovne važnosti: cilj si moraš pred vsem drugim pač kar se le dá približati, če hočeš na njem kaj več razločiti. Čim večja pupila daljnogleda F_a je poleg povečave pri tem vselej le koristna, za staro in mlado.

Starejši lovec potrebuje že desetkratno povečavo, če hoče doseči za »nočno« gledanje potrebnih $Z = 20$, z dodatnim pogojem, da daljnogledova pupila F_a njegovo očesno $F_o = 4$ mm vsaj doseže. Mlademu lovcu z njegovim do 9 mm na široko odprtim zrkлом pa zadostuje že sedemkratni daljnogled. Seveda bo z osemkratnim in še močnejšim videl le še bolje in še več.

Prvotno definicijo značilnice Z za zmogljivost v mraku $Z = (V \times D)^{1/2}$ moramo tedaj razumeti in uporabljati le z naslednjimi tremi dodatnimi pogoji ($\geq$ pomeni »večje ali vsaj enako«):

1 – splošno

$Z \geq 20$

2 – staro oko brezpogojno:

$D/V \geq 4$ mm

3 – mlado oko po možnosti:

$D/V \geq 9$ mm kot ekstrem, skrajna vrednost

$D/V \geq 7$ mm normalno

Šele po teh kriterijih velja presojati »nočne« daljnogleda, ne samo po običajnih podatkih proizvajalčevih. Le-tá že ve, zakaj ne pove več.

Podnevi pa zadostujejo že mali, lahki, tako priročni dvogledi, kot ga opisuje primer 2 – vse seveda pod pogojem, da so ostale optične in mehanske lastnosti daljnogleda na primerni višini. Le-to pa stane denarja, več kot povečava in širok objektiv. Zato so res dobri daljnogledi vselej tudi dragi. Cenen tovarniško nov daljnogled je komaj kdaj tudi dober daljnogled. Podnevi še nekako služi, v mraku pa odpove. Takrat pa ga vesten lovec najbolj potrebuje.

Pes jamar na preizkušnji v rovu

Ivan Caf, kinološki sodnik

Preizkušnja zasnove psov jamarjev Zveze lovskih družin Ljubljana je bila 19. 5. 1974 v Stožicah, kjer je umetni rov, ki ga je zgradil Klub ljubiteljev psov jamarjev.

Pripeljanih je bilo 43 psov. Preizkušnje v rovu (A) se jih je udeležilo 30. Taka preizkušnja je izključno za ugotavljanje zasnove. Zrejno dovoljenje dobi le pes (psica), ki preizkušnjo uspešno opravi in doseže v ostrosti vsaj oceno 4. Prava zrejna zasnova se da ugotoviti pri jamarjih do 18 mesecev starosti, zaradi tega pse na preizkušnji ločimo po starosti do 18 mesecev in starejše. Pri enakem številu doseženih točk preizkušnje A ima psica prednost pred psom in mlajši pes pred starejšim.

Preizkušnja v Stožicah je bila dobro pripravljena, odlično obiskana in z

velikim zanimanjem so ji vodniki, lovski in kinološki pripravniki sledili. Umetni rov ustreza vsem zahtevam. Za objektivno presojo prirojenih lastnosti, posebno ostrosti, mora biti na razpolago odporna roparica. Prireditelj preizkušnje je imel izposojenega jazbeca, ki je bil v odlični kondiciji. Njegov lastnik pa ni dovolil spopadov z njim, zato so ocene v ostrosti »dvomljive« in se psom-udeležencem še ne more priznati zrejna vrednost. Pri vseh psih so bili vrednoteni glas, vztrajnost in preiskovanje rova, le prirojeno ostrost bo treba ponovno preizkusiti. Lastnikom priporočam, da pripeljejo pse na naslednjo preizkušnjo.

Vse te pse seveda še čaka preizkušnja B, ugotavljanje zasnove na planem.

Le včasih se ostremu psu posreči izvleči živega jazbeca iz jazbine

Foto P. Adamič

Predmeti preizkušnje v rovu (A) so: ostrost, vztrajnost, glas pred roparico in preiskovanje rova.

Vse te lastnosti morajo biti psu prirojene in prav zato se polaga največja skrb taki preizkušnji. Pes jamar mora lisico ali jazbeca poiskati v brlogu – lisičini ali jazbini – in z lajanjem pred roparico dati čakajočemu gospodarju oz. vodniku pred rovom znak, da je v rovu jazbec ali lisica.

Ostrost je prirojena in je najvažnejša zasnova psa jamarja.

Po ostrosti bi bil vrstni red psov naslednji:

1. oblajač,
2. držač ali označevalec,
3. izganjač,
4. davež.

Prvi, najmanj oster jamar je oblajač. Pri stiku z roparico v rovu zalaja, ali že pri prvem premiku roparice se umakne in ostane od nje v varni razdalji. Starejši oblajači roparico vznemirjajo in zgodi se, da lisica včasih tudi pred oblajačem zapusti rov. Lovec začetnik, ne poznavajoč pravega jamarja, takemu psu poje slavo.

Držač ali označevalec je druga stopnja psa jamarja. On gre previdno v rov, tipa in vohta v temi, kje bo začutil roparico. Držač je že nekoliko ostrejši in prisili roparico, da se umika, ponavadi do kotla in tam srdito nanjo laja – jo »drži«, rečemo. Z vztrajnim laja-

njem označi svojemu vodniku zunaj, kaj se v rovu dogaja in kje »drži« roparico. S takim psom pridemo do plena le s krampom in lopato. Ko se do roparice dokopljemo, jo ustrelimo z malokalibrsko pištolo ali jo ulovimo s kleščami. Predno streljamo v jamo, psa brezpogojno vzamemo iz jame. Strel z lovsko puško je nevaren, z njim pa tudi roparico razmesarimo do nerabnosti.

Izganjač je po ostrosti tretja stopnja jamarja. Že ime pove, da lisico izžene. Torej mora biti toliko napadalno, da roparica pred njim zapusti brlog. Lov z zanesljivim izganjačem je najbolj priljubljen, ker pridemo najhitreje do plena.

Njegova zasnova ostrosti mora biti takšna, da vztrajno pritiska na lisico in se njenemu protinapadu ne sme umakniti, ampak jo skuša zgrabiti. Umikajočo lisico mora zasledovati, za njo pritiska vztrajno, napadalno, da lisica uvidi, da je le v begu rešitev. Iz prakse pa vemo, da se pred neprimerno močnejšim jazbecem izganjač navadno spremeni v oblajača. Jazbec se pod pritiskom umakne le do primerne, zanj ugodnega položaja in se tam brani. Ta se namreč le nerad odloči in zapusti rov. Do plena lovec pride le s krampom in lopato. Tedaj pa jazbec, ko začuti nevarnost od zgoraj, lahko prevale psa in se umakne v varen del brloga. Zanesljiv jamar bo jazbeca v tem trenutku zgrabil in ga

držal toliko časa, da mu pride gospodar na pomoč.

Davež je zadnja stopnja jamarja. To je lastnost le najbolj srčnih psov. Pri preiskovanju rova je tak pes hitrejši od vseh prej opisanih. Pri stiku z roparico se takoj in zelo borbeno oglasi, vztrajno in ostro napada. Navadno se roparica umakne v kotel, kjer jo davež zgrabi. Ta lastnost je več ali manj podedovana. Uspešen davež ve, kje sme ali mora zgrabiti lisico, da jo obvlada. Pri nekoliko slabšem prijemu se lisica iztrga in zapusti rov. Boj daveža z lisico traja včasih le nekaj sekund. Davež prisili tudi jazbeca, da zapusti rov. Včasih se takemu psu posreči jazbeca tako zgrabiti, da ga obvlada in celo živega izvleče iz rova. Zadavljeno roparico pa pes izvleče le, če je šolan.

Tako smo torej spoznali, da je ostrost pri jamarju glavna lastnost. Ostrost je prirojena zasnova, zato pri zreji pozor!

Vztrajnost je naslednja vrлина psa jamarja. Kakor hitro pride do roparice, je ne sme več zapustiti in jo mora po stopnji svoje ostrosti napadati. Roparici je prirojeno, da se brani pri vходу v kotel ali v najožjem delu rova. Inteligentni jamar bo »pogruntal«, da v takem položaju ne more naprej in bo poskusil z druge strani. Taka zamenjava se psu ne šteje v slabo.

Glas pred roparico je signal psa vodniku. Tihi psi jamarji

niso uporabni in zaradi tega jim parjenje ni dovoljeno. Glas je dedna zasnova. Jamar naj se oglasi z močnim lajanjem v enakih presledkih. Glas je v neposredni odvisnosti z ostrostjo. Vsak vodnik mora po glasu svojega pomočnika ugotoviti, ali pes napada, ali samo oblajava, ali je roparico zagrabil, ali je v stiski in kliče na pomoč. Razlike pri »signalizaciji« se dajo ugotoviti najprej v umetnem rovu. Vsak vodnik bi jih moral poznati. Zaradi tega je šolanje psa v umetnem rovu brezpogojno potrebno, predno s psom prestopimo prag lovišča. Na žalost se več naših terrierjev, včasih jazbečarjev, pogosto foksterierjev pred roparico ne oglašajo, ampak tiho »prežijo« nanjo, da jo v ugodnem trenutku zagrabijo. Taki »prežalci« so nezaželeni, saj v lovski praksi neuporabni, saj vodnik sploh ne ve, kaj se v rovu dogaja. Takšni »prežalci« pa postanejo tudi žrtve napadane roparice. Omeniti pa moram tudi kresača. Kresač je pes, ki se oglašajo na »prazno«. Na videz je to vnet jamar, brez obotavljanja se spusti v rov in se že oglasi, čeprav je rov prazen, brez lisice ali jazbeca. S tem seveda vodnika zavaja. Preiskovanje rova je zadnja disciplina zreje preizkušnje. Pes s primerno zasnovo bo pregledal vsak umetni ali naravni rov.

S šolanjem psa to disciplino seveda lahko izboljšamo. Dejavnosti voljan jamar komaj čaka, da mu snamemo ovratnik, da izgine v rov. Že po načinu, kako se pes pred vhodom koncentrira, kako se vhodu približa in kako zgine v rov, izkušen lovec zanesljivo ve, kakšen je pes oziroma kakšna je njegova zasnova za ta najtežji lov.

Na mednarodnih tekmovanjih psov jamarjev se vodnik ne sme približati vhodu, niti ne sme psu uka-

zati ali ga celo podžigati za delo v rovu. Na teh tekmovanjih je prva disciplina preiskovanje praznega rova. Kakor hitro se pes spusti v rov, je sodelovanje z vodnikom prekinjeno, onemogočeno in pes je prepuščen lastni spodbudi. Omeniti moram tudi, da je jamarju ovira tudi tema v rovu. Zaradi teme se pes za vhodom v rovu malce ustavi, da se mu oči privadijo, kar se mu seveda ne sme šteti v slabo.

Na klic

Robert Lamprecht

Avtor in njegov sin Mirko sta znana lovca iz Mežice in ju naši bralci predvsem poznajo iz njihovih člankov o gamsih. Roberta je leta 1970 prizadela kap. V dopisu, ki nam ga je poslal skupaj s tem člankom, piše, da je to njegov zadnji prispevek, v slovo od sodelovanja v Lovcu. Vsem lovcem Slovenije pošilja iskren lovski pozdrav in želi nadaljnjih uspehov pri varstvu in gojitvi divjadi. Mi mu pa želimo povrnitev življenjskih moči in da bi »prelil« na papir še marsikatero svojo zanimivo zgodbo.

Uredništvo

Prsk srnjadi je šel h koncu in ni se mi še posrečilo dobiti pred cev takšnega rogača, kakršnega sem si želel. Mudilo se mi je tudi zavoljo tega, ker sta bila za odstrel samo še dva. Spomnil sem se revirja na Lomu, kjer je pred prskom moj sin videl lepega šesteraka. Okolica tega kraja mi je prav dobro znana, saj sem tam že večkrat klical srnjake. Odločil sem se torej, da poskusim na Lomu.

Bilo je 12. avgusta 1969. Predel, ki sem si ga izbral, je bil zelo ugoden. Med dvema smrekama na vrhu strmine sem si uredil udoben sedež, napihnil blazino in udobno sedel v goreči želji, da bi prišel

tako pričakovani. Nabasal sem puško, snel strelni daljnogled s puške in pripravil piščalko. Počakal sem dobre četrte ure, da se je umirila okolica, in začel klicati. Samo nekajkrat sem zapivkal, pa so mi padle skupaj oči, morda samo za eno, dve minuti. Ko se prebudim, na veliko presenečenje zagledam tik pod seboj, na kakih 15 korakov, srnjaka. Priti je moral z leve strani in prav počasi, z glavo pri tleh je šel mimo mene. Če ne bi zadremal, bi srnjaka gotovo opazil vsaj na 40 korakov, puško bi naprožil in počakal na ugoden trenutek za strel. Brez vsake lovske latinščine naj povem resnico, da me je srnjak tako presenetil, da nisem vedel, kaj delam. Srnjaka sem imel že pred seboj, jaz sem pa po žepih iskal piščalko. Hitro sem tudi hotel nataktniti na puško daljnogled, ki sem ga prej snel prav zato, ker je na blizu bolje streljati čez muho, brez daljnogleda. Toda daljnogled se mi je v notranjem suknjičevem žepu tako zataknil, da ga nisem mogel izvleči. Srnjak medtem stopa naprej in je od mene oddaljen že kakih 50 korakov. Zapiskam. Srnjak obstoji,

V začetku avgusta gredo srnjaki najbolje na klic

Foto P. Adamič

obrnjen naravnost proti meni. »Strel od spredaj ne bi bil vreden pravega lovca,« pomislim in zopet zapiskom. Srnjak se spet obrne, a tokrat zgine v goščavo. »Popoldne se bom zopet vrnil semkaj, morda bom imel več sreče,« sem si mislil in odšel domov. A doma sem zvedel, da je odstrel srnjakov vseh skupin in kakovosti – II b, I b in I a – v celoti izvršen. Potolažil sem se, češ naj živi do prihodnjega leta, ko bo še lepši.

Leto dni je bilo kmalu naokoli in nastopil je najboljši čas prska – prve dni avgusta. S sinom sva se zmenila, da bova poskusila najprej na Peci. Toda nisva imela uspeha, zato sva jo ubrala proti domu. Četudi srnjaki niso ubogali najine piščalke, sem bil sinu za ta pohod zelo hvaležen, kajti imel sem priložnost, najbrž zadnjikrat, gledati krasoto narave iz takšne višine. V takem okolju bi rad preživel veliko dni, a misel na mojega lanskega srnjaka na Lomu me je vlekla v dolino.

Dopoldne 6. avgusta sva prispela

s Pece in še isti dan popoldne šla na mojega lanskega znanca. Pri Odamovem križu sva se ločila in šla vsak na svojo stran. Odpravil sem se na staro mesto, kjer sem ga prejšnje leto zapacal. Samo dvakrat zapiskam, že ga zagledam na kakih 100 korakov. Tokrat je prišel s spodnje strani. Zopet obrnjen naravnost proti meni – obstoji. Dvignem daljnogled. Samo kakih 15 cm visoko rogovje! O, ta pa ni pravi, ta ni moj lanski! Srnjak je stal kaki dve minuti popolnoma mirno, potem se je obrnil na levo. Tedaj sem zagledal njegov močni vrat, najznačilnejši znak starosti. Puška je bila bliskovito pri licu, odjeknil je strel in srnjak je obležal v ognju. Srnjak je bil samo vilar, zato sem bil v dvomu, če sem uplenil lanskega znanca. Šele doma, ko sem mu vzel spodnjo čeljust, sem ugotovil, da se nisem zmotil. Zobovje je kazalo 6–7 letno starost. Z odstrelom sem bil zadovoljen, saj sem »odtrgal cvet, ki se je sklanjal že v zaton«. Še danes mi je uganka, da je telesno sicer

močan srnjak kljub mili zimi nastal tako šibko rogovje.

Nekaj dni kasneje pa me je Diana nagradila z močnejšo trofejo: ko sem se vračal z lova na srnjaka, sem tako rekoč slučajno uplenil precej lepega, skoraj gotovo svojega zadnjega gamsa. Poslednjega zato, ker je bil že naslednji mesec zame usoden. Zadel me je kap in vse je tako kazalo, da si nikoli več ne bom obesil puške čez ramo. Z veliko prizadevnostjo domačega zdravnika dr. Čegovnika pa sem čez dve leti zopet lahko šel na lov, a samo v ravninske predele Holmeca, kamor me sin zapelje s fičkom. Bil je 12. avgusta 1972. Če bi človek vnaprej vedel, kaj se mi bo pripetilo, bi pač raje ostal doma. Uplenil sem lepega enoletnega vilarja – II a srnjaka. Kaj takšnega se mi ni primerilo, odkar nosim lovsko puško. Bil je že precej pozno, v mraku. Ne bi se zgodilo, če bi se držal pravila »ne streljaj, dokler natančno ne veš, kakšnega srnjaka imaš pred seboj«. V mraku je že marsikoga neslo. S solznimi

Strel ob svitu

Branko Zupančič

Na starem hrastovem štoru sedim,
s puško v naročju v dolino strmim.
Pod menoj belo morje kipi,
iz daljave in megle reka šumi.

Tiho v krošnjah vetrič šumlja,
z zelenimi listi se bukve igra.
Noč se mlademu jutru umika,
se tisoče kapljic na jasi svetlika.

V prsih srce se radostno smeji,
sinica v zelenju se tiho glasi.
Uživam šepet jutra, tišine,
ko pogled prek jase rosne mi šine.

Previdno iz gozda stopi srnjak,
glavo dvigne in voha v zrak.
Vzravnano, ponosno na jasi stoji,
mu krona-rogovje na glavi blesti.

Puško stisnem s tresočo roko,
v njegovo srce meri ostro oko.
Roka umiri se, a srce ne da,
premaga ga strast – žilica lovska.

V jutranji mir odjeknil je strel
in gozd naokoli je ves onemel.
Na jasi pa srnjak še vedno stoji,
ne ve, kaj v prsih tako ga skeli.

Med bisere solz jutranje trave
rdeči rubin iz srca mu kane.
Srnjak pade, mu ugasnejo oči.
Sinica spet poje in gozd oživi...

oči sem gledal mrtvega srnjaka
in si mislil, da si kaj takšnega za
konec svojega lovskega udejstvo-
vanja pač nisem zaslužil.

Boginja lova pa je namenila, da
sem se še lani odpeljal klicat srnja-
ke. Bilo je 9. avgusta. Sin Mirko je
ustavil avtomobil tam, kjer je pred
dnevi videl močnega šesteraka. Po
odstrelnem planu je bil na voljo
še en srnjak I a in več I b. Nagajala
pa nama je megla, zato sva ostala
kar v avtomobilu. Ko se megla
raztegne, se ob robu gozda pojavi
srna. V drncu steče na travnik in
se nama skriva v majhni globači.
Sin odpre vrata avtomobila in
začne klicati. Iz globače pomoli
glavo srnjak in gleda v najino

smer, nakar se zopet skriva. Tedaj
sem tudi jaz odprl vrata in z veli-
ko težavo potisnil nogi iz vozila.
Sin zopet piščalko v usta in na
nežno pivkanje srnjak iz globače
naravnost proti nama. Sredi trav-
nika na 100 korakov postoji. Skozi
strelni daljnogled iščem njegovo
pleče, a zamudim. Srnjak zopet v
drncu do ceste, kjer se mi lepo
postavi. Spet ga lovim in spet za-
mudim. Srnjak skoči čez cesto na
rob travnika in postoji že tretjič.
Tedaj ga zadnji trenutek ujamem
v križ. »Diana naj mi oprost, da

sem streljal iz avtomobila, kar ni
lovsko pravično. Invalid sem, zato
mi oprostite tudi vi lovci.« Jeklo je
spregovorilo in srnjak je obležal v
ognju. Pet ali šestletni šesterak s
26 cm visokim, mogočnim rogov-
jem, a s slabimi odrastki.

Zopet je tukaj prsk srnjadi, ko na-
gon za ohranitev vrste razburja kri-
tej lepi divjadi. Sedim v svoji sobi,
pasem svoje gamse in srnjake, ži-
vim s svojimi trofejami. Vsi gamsi
in srnjaki, ki so jih nosili, bodo ži-
veli v meni vse do dne, ko mi večni
mrak zagrne moje gozdove in gore.

Svobodnjak Hribar

Povest iz davnih dni

Stanko Lapuh – ilustriral Jurij Mikuletič

V.

Planina je bila tisto leto kaj slaba,
kajti zverjad se je bila nevarno
razmnožila. Medved je trgal go-
vedo, volk drobnico, pa tudi ris ni
prizanašal živini.

Gospodarji so bili zaskrbljeni. Sre-
nje so pritisnile na grad.

Nazadnje je Herman le poslal po
vaseh Reparja z obvestilom, naj se
prihodnjo nedeljo zbere čimveč
gonjačev na Mrzlem studencu.
In tako so v nedeljo zjutraj od vseh
strani vreli ljudje na Pokljuko.

Prišli so tudi grajski: grof s hčerjo
in oskrbnik ter gorjanski fajmošter.
Spremljali so jih številni lokostrelci
ter s sulicami oboroženi hlapci; ne-
kaj jih je poslala tudi blejska graš-
čina. Vodil jih je lovec Fric. Videz
je bil tak, da gre to krdelo v bitko,
ne pa na lov.

Medtem ko so kmetje stali na poti,
se je gospoda postavila na robiclju
nad potjo, v polkrogu pa so jih
obdajali oboroženi hlapci.

Nazadnje je prijezdil tudi svobod-
njak Hribar. Lagodno je sedel na

težki rdečkasti kobili, veter se je
poigraval z njegovo dolgo brado
in lasmi. Širokokrajni klobuk je
imel pripet ob sedlu. Čez pleča mu
je visel lokostrel. Ob strani pa ga
je spremljal kovač Lenart.

Hribar je razjahal in Lenart mu je
odvedel konja v stajo. Sam je stopil
med kmete in se pozdravil z znanci.

Grof je zaukazal molk in sprego-
voril: »Zaradi vašega blagra smo
se danes potrudili sem gor. Volko-
ve ugonablajte po mili volji! Kdor
bo pokončal volka, bo nagrajen.
Toda medvedje in risi so pridržani
za grajske lovce!«

Med ljudmi se je slišalo mrmranje.
Nato je Fric odvedel na čakališča
vse, ki so nosili orožje, razen ne-
katerih, ki so imeli sulice in so
moral, z gonjači, ki jih je vodil
lovec Simon.

Grofa, Frajo in gorjanskega faj-
moštra je peljal na stojišča sam
Herman.

Ko so bili lovci vsak na svojem me-
stu, je dal Herman z lovskim ro-
gom znamenje za pogon.

Dolga vrsta gonjačev – med njimi

so bili v presledkih razvrščeni su-
ličarji – se je zganila. Zagnali so
hrup ter z gorjačami tolkli ob de-
bla.

Hribar je stal v temačnem gozdu
ob debeli smreki blizu studenca.
Kmalu ko je bil dal Herman zna-
menje za začetek pogona, je pri-
tekel tropič jelenjadi: jelen in ko-
šuti z mladičema. Ustavili so se
pri studencu in mladiča sta pila.

Hribar se je pritisnil k smreki. Imel
je dober veter, zato ga jelenjad ni
občutila.

Daleč nekje je začul pasji lajež
in jelenjad se je umaknila. Tedaj je
Hribar opazil sivkasto žival, ki je
tekla z gobcem pri tleh proti stu-
dencu. Tam, kjer so se malo prej
ustavili jeleni, je obstala tudi ta,
velikemu psu podobna žival. Hlast-
no je začela piti iz studenca.

Hribar je brž ugotovil, da ima op-
ravka s staro volkuljo, o kateri so
pastirji veliko pripovedovali, saj je
že dolga leta ropala živino v teh
krajih.

Z mladeniško gibčnostjo je Hribar
nameril lokostrel, za hip zadržal
dih – in strelica je švisnila ter se
zarila med rebra sivega roparja.
Volkulja se je z zadnjimi močmi
pognala visoko v zrak, nato pa se
zgrudila in se začela premetavati
v smrtnih krčih.

Hribar je segel po sulico, ki jo je
bil prislonek k deblu, da z njo po-
konča volkuljo. Tedaj pa se mu je
vsulo na roko suho lubje. Pogledal
je kvišku in začuden opazil, da se
je v deblo globoko zapičila stre-
lica. Še je trepetala od udarca. Ni
se še dobro obrnil, da bi pogledal,
odkod mu nenadoma preti nevar-
nost, je že priletela druga in mu
zbila z glave klobuk.

Hribar je brž poiskal zavetje za
deblom. Čez čas je previdno po-
kukal v smer, iz katere sta bili pri-
leteli strelici. Na bližnjem robu je
zagledal dva lovca. »V tarčo si
bolje,« je bilo zaslišati moški glas.
»Pa je bila sedaj razdalja večja,« je
odgovoril ženski glas.

»Herman in Fraja!« je ugotovil Hri-
bar.

»Aha, sedaj se mi je posvetilo, za-
kaj me je Fric, ta lopov, postavil
semkaj!« je z gnevom govoril sam
sebi.

Popadla ga je jeza in ne da bi se
menil za nevarnost, se je sklonil
ter pobral klobuk, v katerem je
tičala strelica.

»Tega klobuka ne pokrijem več!
Strelica pa naj ostane tako, kakor
je!« je odločil svobodnjak.

Vrgel si je lokostrel čez pleča in
vzel sulico, da bi odšel.

Tedaj je zagledal Reparja, ki se je
počasi približeval, ogledujoč po-
samezna deblo.

»No, kaj pa ti? Smreke šteješ?« se
je svobodnjak razdražen zadržal nad
kajžarjem.

Repar se je zmedel, ker vse dotlej
ni opazil Hribarja.

»Kaj iščeš tod okrog?«

»Grofični je ušla strelica. Ukazali
so mi, naj jo poiščem.«

Hribar je stegnil roko in pokazal
na deblo, kjer je tičala strelica.

Repar se je zagnal v smreko, da bi
splezal, pa ni šlo: deblo je bilo pre-
obsežno.

»Tole bi laže izpulil?« se je mrzlo
zasmejal Hribar in mu pomolil pod
nos prestreljeni klobuk.

Repar je naredil velike oči. »Po-
magaj mi splezati do strelice;« je
poprosil Hribarja.

Ta pa se je okrenil in pokazal na
mrtvo volkuljo. »V tej pa tiči moja!«
je rekel.

Medtem je prišel eden izmed go-
njačev. Hribar mu je naročil, naj
spravi ubito žival do Mrzlega stu-
denca. Tja so gonjači prinašali
plen. Štirje so pritovorili medveda,
ki ga je bil podrl grof. Nekdo je
prinesel risa, ki ga je bil uplenil
fajmošter, dva pa sta prinesla je-
lena, ki ga je bila zadela Fraja.
Nazadnje je gonjač prinesel še
volkuljo.

Ko se je medvedu in risu pridružila
še volkulja, so se kmetje zgrnili
okrog uplenjene divjadi in vse-

vprek spraševali, kdo je ugonobil
volkuljo. Gonjač, ki jo je bil pri-
nesel, je povedal: »Hribar. Pri stu-
dencu jo je.«

Na robiclju so se pod bukvijo uta-
borili grajski. Tam sta Fric in Repar
razprostrla veliko ponjavo, da bi
gospoda udobneje počivala.

Pod robicljem ob poti so polegli
grajski hlapci, onstran poti pa so
po tratici posedli gonjači.

Na ovinku se je prikazal jezdec.

»Hribar je,« je ugotovil eden izmed
kmetov in pokazal na jezdeca, ki
se je počasi približeval.

»Nagrado si zaslužil, Hribar!« mu
je zaklical Smrekar.

»Sem jo že dobil,« je kratko odvrnil
Hribar in zadržal kobilu.

Tedaj se je oskrbnik, ki je bil že
nekoliko okajen, obrnil h grofu:

»Ali naj ga ukažem poklicati, da
se zmenimo zastran nagrade?«

Grof, ki ga je bilo tudi že nekoliko
prevzelo vino, je šegavo pomežik-
nil in se zasmejal. Ukazal je Re-
parju, naj pokliče Hribarja, ki pa
naj prej stopi s konja, ker šele tako
sme govoriti z njegovo grofovsko
milostjo.

Ko je Repar povedal Hribarju,
kakor mu je bilo naročeno, je svo-
bodnjak pognal kobilu in se ustavil
pred robicljem.

»Poklicali ste me,« je hladno rekel,
zroč v oblastnika.

»Stopi s konja, kadar govoriš s
svojim gospodom!« se je zadržal gra-
ščak.

»Moj gospod je deželni knez,« se
je odrezal svobodnjak. »Povejte
raje, čemu ste me pozvali!«

Grof ni hotel zadeve še bolj za-
ostrovati, dasi je imel precej oboro-
ženih hlapcev. Vendar kmetov, ki
jih je bilo mnogo več, ni kazalo
dražiti, kajti vsi so bili na Hribar-
jevi strani – že zaradi uplenjene
volkulje.

»Za volkuljo bi te radi nagradili,«
je dejal grof. »Mi ostajamo vedno
zvesti svoji obljubi.«

»Nagrado sem že prejel!« je svo-
bodnjak malone zakričal. Snel je

na sedlo pripeti klobuk, ga visoko dvignil in vprašal: »Čigava je ta strelica, če ne z loka grofične Fraje? Predobro jo poznam!«

Graščak je vprašujoče pogledal oskrbnika. Fraja pa, ki ji ni ušel očetov pogled, je odgovorila namesto Hermana: »Kovač mi ni dobro popravil prožila in tako mi je strelica ušla.«

»Katera? Prva ali druga?« je trdo vprašal svobodnjak. »Prva se je zarila v deblo smreke, pod katero sem stal, druga pa mi je prevrtala klobuk, kot vsi vidite. To je torej nagrada in hkrati dokaz stare naklonjenosti gradu moji hiši. Shranil bom tale klobuk, da ga nekoč pokažem cesarskemu komisarju v potrdilo teh besed.«

Pripel je klobuk ob sedlo in pognal proti domu.

Med ljudmi je završalo, stiskali so pesti in zabavljali nad zlobno deklino.

»Počakaj!« je zaklicala Fraja z zoprnim glasom, ki je paral uho in srce.

Hribar se je ustavil in prisluhnil.

»Ne hiti prej domov, dokler ne rešiš svojega kuštravega pastirja, ki sem ga dopoldne ukazala privezati h krivemu macesnu gori pod Debelo pečjo.«

»Kaj pa je storil?« je ježno vprašal Hribar in ročno zasukal kobilo.

»Le ne tako ostro in burno!« je posmehljivo nadaljevala Fraja. »Kot veš, je bilo jutraj pred pogonom povedano, da nima nihče razen gradu pravice loviti medveda in risa. Na tvoji planini pa je Repar našel jamo in v njej že na pol razpadlega medveda. Kdo naj bi jo bil izkopal, če ne tisti smrkavec, ki ti pase tam gori?!«

Hribar ni maral poslušati besedičenja rdečelase punčare, ki jo je varovalo dvajset oborožencev z blejskega gradu, temveč je pognal v skok proti svoji planini.

Dobro je vedel za macesen, ki so mu ljudje pravili macesen smrtni. Davno je že tega, kar je pod njim

strela ubila dva pastirja, ki sta prišla ob hudi uri tjakaj vedrit. Nekoč je tudi pobila nekaj ovac, ki so stale pod macesnom.

Sedaj so začele udarjati strele z gradu, je razmišljal Hribar, ko je spešil proti macesnu. Grenko je občutil, da se je začel boj med njim in gradom – boj na življenje in smrt. Spoznal je, da bo Fraja vredna naslednica svojega očeta, da, še hujša od njega. Razen podedovanih lastnosti je mnogo naredila tudi Hermanova šola.

Pod macesnom ni našel žive duše. Zato se je namenil proti ovčarski bajti.

Iz bajte se je kadilo in prijetno dišalo.

Vstopil je. Lenart je v veliki črni ponvi obračal precejšen kos pečenke, ovčar Janez pa je sedel na tnalici in pripovedoval, kako sta ga na Frajin ukaz Repar in Fric zvijačno ujela.

»In kaj so ti storili?« je vprašal Hribar ovčarja.

»Privezali so me k tistemu macesnu, kamor rado trešči, pa me je opoldne rešil Lenart, ki je slišal moje vpitje. Bole me roke in noge, kajti Fric je pošteno pritegnil srobot.«

»S srobotom so te?«

»Repar je rekel, da vrvi še vreden nisem, pa so me s srobotom.«

Ko sta se pod večer Hribar in Lenart vračala proti domu, je Hribar na razpotju naročil Lenartu, naj grede stopi k Urhu, ki naj bi še nocoj prišel k njemu. S seboj naj prinese tudi potrebno pisalno pripravo.

Danilo se je že, ko je Urh zaključeval obsežno pritožbo na deželnega gospoda, naštevajoč vse krivice, ki jih prizadeva grad Hribarjevi hiši in s prošnjo, naj deželni gospod,

kateremu on, svobodnjak Hribar, zvesto plačuje letni davek, lovnino in drugo, poseže tu vmes s svojo pravično roko.

Končno je Urh še podpisal Hribarja, ki se je nato trikrat podkrižal. Potem sta listino zvila in jo zapečatila.

Naslednjega dne se je Hribar sam podal na dolgo pot, da ponese pismo, v katerem je opisal vso svojo stisko, tja, od koder je pričakoval pravico in zaščito.

(Se nadaljuje)

V Moti lajke predvsem šolajo za lov na sobolje, sibirske veverice, medvede in druge kožuharje.

Iz revije NDR »Unsere Jagd«
8/73 – M. Š.

Merjaščevi čekani Jugoslavije niso več svetovni prvak?

V organizaciji sovjetskega ministrstva za kmetijstvo je bila lani v Moskvi II. vsezvezna razstava lovskih trofej SZ. Po številnih poprejšnjih mestnih, področnih in republiških pregledih ter razstavah so lovci in lovske organizacije devetih zveznih republik skupaj z lovci Vsearmadnega lovskega društva obrambnega ministrstva SSSR razstavili v Moskvi 910 eksponatov.

Najbolj je bila zastopana Ruska SFSR, ki je razstavila 234 trofeje 27 vrst velike divjadi. Druga Estonška SSR, 196 trofeje osmih vrst divjadi. Tretja Litovska SSR, 119 trofeje devetih vrst divjadi. Četrta Ukrajinska SSR, 115 trofeje desetih vrst divjadi. Peta Kirgizka SSR, 83 trofeje desetih vrst divjadi. Šesta Latvijska SSR, 20 trofeje štirih vrst divjadi itd.

Vse razstavljene trofeje je ocenila posebna komisija 22 lovskih ekspertov, po mednarodnih formulah Mednarodnega lovskega sveta (CIC). Podeljene so bile tudi medalje. Rezultati ocenjevanja in nagrajevanja dokazujejo, da so bile razstavljene prvenstveno vrhunske trofeje. Skupno je bilo nagrajenih 811 trofeje (89%), od tega 398 z zlato, 270 s srebrno in 144 z bronasto medaljo. Losjih rogovij je bilo – 123, rogovij navadnega jelena – 60, kaspijskega jelena ali marala – 48, srnjačjih rogovij – 80, rogov sibirskega kozoroga – 67, čekanov divjega prašiča – 141, volčjih lobanj – 64, risjih lobanj – 59. Vendar čudno, da na razstavi ni bilo medvedjega krzna.

Po lovskem svetu

Damjek na Švedskem

Na Švedskem se srnjad kakor tudi damjeki naseljujejo proti severu. Do sedaj so se razširili prav do 60° sev. širine, do Mälardalena, kot najsevernejšega nahajališča te divjadi sploh. Vsako leto odstrele na Švedskem, med 1. 10. in 31. 12., okoli 1100 damjekov-jelenov in košut. Damjad doseže v oborah in prostosti visoko starost. Poprečna starost pregledanih 190 živali je bila 5 let, bile so pa vmes tudi 17-letne košute. Odrasle živali med 6. in 9. letom so največ tehtale 41,8 kg; torej so znatno težje kakor v Nemčiji. Pri 10 in več letih starosti so tehtale poprečno 40,5 kg.

Rukanje damjekov na Švedskem je konec oktobra in v začetku novembra, ki pa se lahko zavleče oziroma se začne kasneje. V februarju so namreč ugotovili 90% oplojenih košut, v decembru pa le 79%. Od 153 brejih košut jih je bilo 11 z zametkom dvojčkov in to le pri košutah s težo čez 36 kg. Posebno močnih košut naj torej lovci ne odstreljujejo!

Iz Wild und Hund, 1 – 1974. M. Š.

Šola za pse

V daljni sibirski vasi Mota, območje Irkutsk, ZSSR, je bila ustanovljena šola za pse. Tukaj šolajo okrog 100 lajk za lov v tajgi. Ta rasa psov se odlikuje z izredno finim nosom, je odlična za šarjenje kakor tudi za prinašanje in je vodoljubna. Gosta dlaka jo varuje pred ostrim mrazom. Lajko uporabljajo za čuvanje čred severnega jelena v severnih področjih in je tam posebno primerna za lov.

Po pisanju sovjetskega lovskega mesečnika »Ohota i ohotničje hozjajstvo – Lov in lovsko gospodarstvo« (izhaja v Moskvi v nakladi 450 000 izvodov), iz katerega prenašamo to informacijo, je več trofej na tej razstavi preseglo dosežanje svetovne rekorde. Če bodo te ocene potrjene od CIC (razstava v Moskvi namreč ni bila pod pokroviteljstvom Mednarodnega lovskega sveta), potem pride jugoslovanski in hkrati svetovni prvak – merjaščevi čekani iz Prokletij (142,30 točke) na drugo mesto najmočnejših čekanov na svetu. Sovjetski lovec L. A. Ronkin je leta 1956 uplenil v Primorju (Ruska SFRS) divjega merjasca, katerega čekanom so na razstavi v Moskvi prisodili 143 točk. SZ ima dalje tudi novi še neuradni svetovni prvenstvi medvedje lobanje in risjega kožuha. Ti prvenstvi so Sovjeti odvzeli Romuniji; sovjetska medvedova lobanja je močnejša za 2,78, risova pa za 2,98 točke. Sovjeti so tudi izboljšali svoj mednarodno priznani svetovni rekord losjega rogovja, kar za 93,95 točke, in rekorde še nekaterih drugih trofej.

Od bolj poznanih vrst divjadi so prva mesta na razstavi v Moskvi pripadla naslednjim trofejam:

1. Los, 509,85 točke, uplenitelj V. I. Filem, RSFSR, priznani svetovni rekord – 415,90 točke, SSSR.
2. Navadni jelen, 244,50 točke, uplenitelj V. S. Fedorov, RSFSR, priznani svetovni rekord – 251,83 točke, Madžarska.
3. Srnjak, 182,65 točke, uplenitelj Z. Egle, Latvijska SSR, priznani svetovni rekord – 228,68 točke, Madžarska.
4. Divji merjasec, 143 točke, uplenitelj L. A. Ronkin, RSFSR, priznani svetovni rekord – 142,30 točke, Jugoslavija.

Pozdrav iz Gran Paradisa, Italija, pošilja bralcem LOVCA član uprave tega parka dr. Vittorio Peracino, ki je kozoroge tudi fotografiral

5. Medvedova lobanja, 68,53 točke, uplenitelj F. A. Kartov, RSFSR, priznani svetovni rekord – 65,75 točke, Romunija.

Jugoslavija (Slovenija) ima medvedov kožuh, ki mu je bilo priznано svetovno prvenstvo na mednarodni razstavi v Torinu l. 1973.

6. Volkova lobanja, 43,64 točke, uplenitelj J. Naaber, Estonska SSR, svetovni rekord – 44,25 točke, Češkoslovaška.

7. Risova lobanja, 28,37 točke, uplenitelj E. J. Zuev, RSFSR, svetovni rekord – 28,40 točke, Češkoslovaška.

8. Risov kožuh, 163,62 točke, uplenitelj R. Vijm, Estonska SSR, priznani svetovni rekord – 160,64 točke, Romunija.

Posebno pomembno je, da je bilo največ trofej na moskovski razstavi uplenjenih v zadnjih petih letih.

A. Frković

Lovski oprtnik

O zaščiti mlakarice na območju občine Novo mesto

Objava lovnih časov v aprilskem Lovcu 1974 je za lovce zelo koristna, saj nas seznanja z več spremembami lovopustov oziroma lovnih časov. Sklep občnega zbora LZS, obvezen za vse lovske organizacije in vse lovce v SR Sloveniji, o lovnem času na mlakarico pravi: Lovna doba na to divjad je od 1. septembra do 15. januarja. V loviščih, kjer race vlagajo, pa z odstrelom lahko začne s 1. avgustom, vendar v avgustu odstrel ne sme preseči števila vloženih rac.

V zadnjem odstavku objave o lovnih časih v Lovcu je omenjeno, da tudi občinska skupščina lahko skrajša ali podaljša lovopust. Ob tem bi bilo vsekakor treba tudi opozoriti, da je skupščina občine Novo mesto leta 1969 izdala odlok o zaščiti divje

race mlakarice, ki je objavljen v Skupščinskem Dolenjskem listu, št. 3, od 23. januarja 1969. Ta odlok določa, da je divjo raco mlakarico na območju občine Novo mesto dovoljeno loviti le v času od 1. januarja do 15. februarja, v okolici gradu Otočec pa je lov na mlakarico in vse druge vodne živali za nedoločen čas prepovedan vse leto.

Upravni odbor LD Otočec in Lovska zveza Slovenije sta predlagali Skupščini občine Novo mesto, naj navedeni odlok uskladi s sklepom LZS, s tem da bi mlakarica in druga vodna divjad v okolici gradu Otočec ostali še nadalje povsem zaščiteni. Skupščina občine Novo mesto temu predlogu do sedaj še ni ugodila. Zato so lovci dolžni do nadaljnjega izvajati tako odlok občinske skupščine kakor tudi sklep občnega zbora LZS, kar praktično pomeni, da je lov na mlakarico na območju občine Novo mesto (z izjemo okolice gradu Otočec) dovoljen od 1. januarja do 15. januarja. Tako je torej mlakarica na velikem delu Dolenjske skoraj povsem zaščiten.

Nekateri lovci s tem seveda niso zadovoljni, češ zakaj bi to divjad ščitili samo na novomeškem in seveda predvsem na celotnem območju Zveze lovskih družin Ljubljana, kjer so se zgledno povsem odpovedali odstrelu divjih rac vseh vrst do 1. septembra 1975. Novomeški lovci pričakujejo, da bo njihova občinska skupščina do jeseni ali vsaj ob izidu novega lovskega zakona omejenjeni odlok uskladila.

Poleg omenjene predlagane spremembe bi bila morda umestna sprememba tudi 2. člena navedenega odloka. Določba tega člena, da je lov na vso vodno divjad prepovedan v okolici gradu Otočec od jezua nad gradom do izliva potoka Drnovec v Krko pod gradom, je vsekakor premalo jasna.

Ob tem je tudi treba podčrtati, da z izvajanjem omenjenega odloka dolenjski lovci vsekakor v znatni meri že skoraj štiri leta pomagajo večati stalež mlakarice na širšem slovenskem prostoru.

Zorko Roman,
LD Otočec

Narkotično orožje

Pri lovskem strelnem orožju že dolgo let ni kaj bistveno novega. Nekoliko spremenjene konstrukcije, izboljšave, drugi materiali (zlasti lažji), okusnejša zunanost; vendar je vse bistveno ostalo.

Novo pa je narkotično orožje, ki ima drug namen kot običajno strelno orožje. Zato spada, bi rekel, bolj v roke znanstvenika kot lovca. Kajti narkotično orožje ni za usmrtevit divjadi, ampak da bi jo markirali, zdravili ali ujeli za znanstvene namene, za živalski vrt ali za preselelitev v drugo lovišče.

Uporabo narkotičnega orožja smo že večkrat lahko videli na TV zaslonih (npr. označevanje severnih medvedov), posebno često pa v seriji »Daktari«. Vendar pa zadeva ni tako enostavna in nenevarna, kakor bi lahko sklepali iz takih filmov. Zlasti pa zahteva mnogo več časa in znanja v ravnanju z narkotikom (s sredstvom za

omamljenje). Podatki v tem članku so iz članka Horst-a Niesters-a v AKAH JOURNALU 6/73, ki je dobil svoja izkustva pri narkotiziranju nad sto živali dvanajstih vrst.

Narkotično orožje pride v poštev zlasti v živalskih vrtovih in parkih, oborah, gojiščih in pri živalih v kletkah, v prosti naravi pa ga le težko uporabijo. Glede na pogonsko sredstvo izstrelka uporabljajo dve vrsti pušk: na ogljikov dioksid (CO₂) in na smodnik (ena izmed prvih je Cap-Chur puška). Prve so podobne malokalibrski puški.

Vanjo vložijo po dva naboja CO₂, ki poženeta izstrelke skozi risano cev. Slaba stran tega načina je, da je treba streljati na razdaljo 12 do 15 m, ker izstrelke s 4–7 ccm narkotikuma na večjo razdaljo tako pade, da natančno merjenje ni več mogoče. Če je pogonsko sredstvo smodnik, je mogoče znatno dlje streljati, vendar je potrebna posebna opreznost, ker poleta narkotičnega izstrelka ne moremo primerjati z letom navadne kroglice. Narkotični izstrelke je namreč lahko smrten, če zadene na nepravo mesto (v mehko). Zadeti je obvezno treba v mišično tkivo. Potrebna je temeljita izvežbanost v ocenjevanju razdalje z ozirom na različno težo izstrelka, kar je odvisno od količine narkotikuma, in tudi z ozirom na morebiten veter, ki izstrelku lahko spremeni smer.

Upoštevati pa je tudi treba količino narkotika za razno divjad. Za 100 kg težkega jelena je treba 6 ccm narkotika, za damjeka iste teže 10 ccm, muflona 11 ccm, medtem ko bi ovca druge vrste (Mähnschaf) pri 100 kg teže za večno zaspala že s 4 ccm istega narkotičnega sredstva. Zato je treba težo živali dobro oceniti.

Dalje je upoštevati kondicijo živali in letno dobo. Ko je žival v tolšči in ima močnejšo odlakanost, je treba uporabiti daljšo injekcijsko iglo. Sam projektil je namreč v bistvu injekcijska brizgalka z iglo ustrezne dolžine. Tako je treba npr. za jelena v ruku več narkotikuma, ker je tedaj cirkulacija krvi in vsrkavanje narkotikuma drugačno. Ne sme se tudi streljati z

narkotikumom na preganjane in upehane živali, ker se lahko nesrečno konča. Tudi ne smemo istovetiti 100 kg žive teže v obori, kjer obilno krmijo pomehkuženo divjad, z enako težo življenjsko močne divjadi v prosti naravi. Pri pomehkuženi divjadi je priporočljivo imeti pri roki kisik, če divjadi odpove srce.

Pri dobrem zadetku je npr. ca. 380 kg težak vapiti jelen napravil kakih 15–20 skokov, nato pa bežal v drncu. Šele čez 18 minut je legel in so se mu iz gobca začele cediti sline, dokaz da sredstvo deluje. Torej to orožje za prosto lovišče (zlasti kjer ima divjad kritje) ne pride v poštev, kajti v tolikem času bi prosto živeči jelen napravil dolgo pot in bi ga izgubili v goščavi. To so nasveti imenovanega praktika.

Treba je, da tudi slovenski lovci o tem vemo najosnovnejše, ker v knjigah o narkotičnem orožju še ne najdemo ničesar. Tudi v snov za lovske izpite je vključiti narkotično orožje, da bodo mladi lovci o tem na tekočem.

Ludvik Marič

Lovec 18 let, srnjak pa njegov prvi

»Ob štirih zjutraj smo odšli proti vrhu. Nad pašnikom smo posedli na rob poti in začel sem pivkati. Enkrat, dvakrat – še dvakrat. In že je prišel, ne, prišepal. Dobro sem ga videl. Kaj je z nogo? Počasi je stopical proti nam. Šesterak. Walter me je pogledal. Skomignil sem. Potem me je Walter vprašujoče pogledal in prikimal sem. Pomeril je in srnjak je padel...« Tako je v nedeljo, 6. avgusta 1972, pripovedoval Hermanov Rudl s Pernic, ko so pripeljali srnjaka na ocenev.

Walter Hämmerle je doma iz Lustenau, na avstrijskem Vorarlbergu, blizu švicarske meje. Po dolgih letih si je privoščil dopust na slovenskem Štajerskem, v Lipnici. Ker pa je lovec že 18 let in tudi odličen strelec, si je zaželel srnjaka. Seveda je povedal, da je takšna želja zanj v Avstriji neuresničljiva. Zato

je z znancom iz Lipnice prišel na Pernice do učitelja Kneza. Rudl je nadaljeval: »Prišli so v soboto. Knez ni šel z njimi. Zato so prišli pome. Seno sem spravljaj in moral sem pustiti delo. Odšli smo, vendar proti večeru nismo nič priklicali. Toda lisico smo videli. Ta strela se je klatila med živino na paši in se nam zvito izmuznila.«

Walter je bil srnjaka vesel. Rogovje ni nič posebnega, toda trofeja je trofeja. Še posebej, če je prva v 18 letih lovskega udejstvovanja!

Pripovedoval je zbrano:

»Vsako leto se udeležujem strelskih tekmovanj. Trikrat sem dosegel zlato značko. Veliko srnjakov sem zadel – tarče iz lesa, seveda!«

Iskali so fotografa. Potem sem jim povedal, da bi jim morebiti jaz ustregel. Walter se je postavljaj v vse mogoče poze. Ni pozabil daljnogleda, klobuka, puške sploh ne. Slikal se je s sinom, Rudlom in prijateljem iz Lipnice ter – se razume – z uplenjenim srnjakom. Prvi srnjak v njegovem življenju! Vsekakor, fotografijo bo dal povečati in doma na steno! Srnjaka so ocenili z nekaj nad 60 točkami in odšteti je moral dolarje ali šilinge. Želel je imeti kar celega, vendar je navsezadnje vzel le trofejo.

Revirji prizadevne lovske družine z Mute so veliki. Pozimi pa je na Pernicah, na Branku, na Bricniku veliko snega. Tam je srnjad in krmiti jo je treba.

»Tale srnjak zime ne bi preživel,« je menil starešina lovcev z Mute, Alojz Rožej. Levo sprednje koleno je žival imela močno odebeljeno in noga je bila hroma.

Hinko Jerčič

Proti klopom in drugim insektom

Ko nastopi poletje, postanejo insekti nadležni. Pa tudi nevarni. Pomisljmo samo na klope, ki prežijo v gozdu. Klopa težko odpravimo, saj ga včasih komaj opazimo. In vendar je lahko prenašalec nevarne bolezni, npr. zahrbtnega meningitisa.

Izstrelek – injekcijska igla z narkotikom – je zadel gamsa v stegno. Narkotični izstrelek je lahko smrten, če zadene na nepravo mesto. Zadeti je treba obvezno v mišično tkivo.

Znani poklicni lovec Tine Mulej se vzpenja po pobočju Begunjščice z gamsom v košari, uplenjenim z narkotično puško. Narkotikum je gamsa samo omamil. Veterinar ga bo pregledal. Kolikor ima znake obolenosti za kužno gamsjo slepoto, ga bo poslal v Ljubljano na Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali, kjer proučujejo bolezni divjih živali. Begunjščica spada v revir Zelenico, ki je sestavni del gojitvenega lovišča »Kozorog«. Vodja revirja Zelenice je naš Tine, ki je letos srečal Abrahama (glej stran 153)

Sicer pa nam na lovu, izletih, pri kopanju hudo nagajajo komarji, muhe, mušice, obadi, brenclji itd. Proti vsem insektom pa je zanesljivo zaščitno sredstvo AUTAN, tekočina, ki nas obvaruje pred temi vsiljivci več ur. AUTAN je brezbarvna tekočina v steklenički, ki jo vidite na reklamni sliki v tej številki na predzadnji strani platnic. AUTAN, ki ima prijeten vonj po borovih iglicah, nanesemo v nasprotju z drugimi insekticidi direktno na izpostavljene dele kože (obraz, roke, noge itd.). Tako bomo varni pred insekti – na lovu, pri delu v gozdu, na polju, podnevi in ponoči. AUTAN je prestal uspešno testiranje na Higijenskem inštitutu graške univerze (Informacijska centrala za varstvo okolja). AUTAN omogoča torej prijetno, nemoteno bivanje v naravi. Varuje nas pred insekti, zato nas bo varoval tudi pred nevarnimi obolenji, ki jih insekti prenašajo.

Proizvajalec
Bayer-Pharma Jugoslavija
Ljubljana

Prostost mu je dražja od sladkih orehov

Sredi julija preteklega leta je sosedova hčerka pri nabiranju gob našla v gozdu na tleh majhno, od deževja in gladu popolnoma onemoglo veverico. Bila je skoraj negibna, vendar je še kazala

znake življenja. Dekle jo je pobralo, zavilo v ruto in jo prineslo meni. Vsi pri hiši smo se nepričakovane, neobgljenega gosta razveselili in mu dali ime Muki. Takoj smo živalco dali v kletko in ji postregli s toplim, z vodo razredčenim mlekom, z lešniki in orehi. Ni je motila naša prisotnost; najedla se je in se zarila v kupček suhe drobne trave in mahu. Da bi imela potrebno zavetje, sem ji iz lepenke napravil duplino ter jo pritrdil na zunanji strani kletke z vhodom od znotraj. V duplini smo ji postlali z ostanki snažnih suknjenih krp. Veverica je brž smuknila v svoj novi dom in si tu uredila ležišče po svoje. Kadar ji je bilo v kletki dolgočas, se je skrila v svoje skrivališče in tam sanjerala o prostosti. Poleg potrebne hrane je imela vedno na voljo tudi svežo vodo. Moja žena, ki ji je bila veverička najbolj pri srcu, ji je dnevno čistila kletko. Muki je imel rad lešnike, orehe, kostanje, želod in kratkočasil se je z grizenjem smrekovih vejic. Nas domačih se je hitro privadil in nam jemal hrano iz rok, medtem ko se je pred tujim človekom skril v duplo. Po nekaj mesecih smo veverici zaupali več prostosti. Kletko je imela odprto, da je prosto skakala po kuhinji, verandi ter uganjala svoje burke. Ob dobri oskrbi in obilni hrani je Muki postal pogumen gizdalin. Svoje akrobacije je prav rad razkazoval kar na moji ženi. Plezal je po njej gor in dol in v divjem ritmu okrog po njej kakor po smreki v gozdu. Pretaknil je vse kotičke, posebno veselje pa je imel z ženskimi nogavicami. Vlačil jih je v svoje gnezdo in spal na njih. Tu in tam je celo smuknil skozi odprta vrata in okrog hiše ter se spet vrnil v kletko. Postajal je vedno lepši in razboritejši. Nekega dne se je dobro najedel in odskakljal v širono prostost, od koder se ni več vrnil. Pojavil se je še v našem sadovnjaku, potem pa ga dolgo nismo videli. A sredi zime se je spet pojavil. Na sprehodu smo ga videli v bližnjem gozdiču. Vendar ni bil več sam, pač pa z »zaročenko«. Nekam daleč

jo je najbrž šel iskat, ker je toliko časa za njim izginila vsaka sled.

Blizu naše hiše stojita dve visoki, stari smreki, ki imata v svojih krošnjah potrebno kritje in zavetje. Nekega zimskega dne se je Muki znašel na teh dveh smrekah. Kak dan je tudi predremal v valilnici za škorce. Vendar smo ga poredkoma videli, postal je zopet prava divja veverica, ki se skriva človekovim očem.

Na Mukija smo že skoraj pozabili, ko nekega jutra v začetku aprila doživimo posebno presenečenje. Po smreki so nerodno plezale štiri mlade veverice. Vsi smo jih bili veseli, posebno moja žena. Takoj sem jim napravil krmilnice ter jih pritrdil na smreki v dosegljivi višini, da smo vevericam lahko pokladali hrano. Skoraj 4 tedne smo opazovali mladiče, kako so obiskovali krmilnice. Sedaj so že skoraj dorasle veverice.

Naš Muki pa se nam vedno redkeje pokaže. Edino ob sončnem vzhodu ga je možno videti. Redkokdaj se pojavi pred hišo, a na klic, da bi prišel notri, kjer sameva njegova kletka, ne uboga. Divja žival je ustvarjena za prostost, ki ji je dražja kakor suhi sladki orehi!

Anton Ritonja,
LD Bučkovci pri Ljutomeru

Njun zadnji lov

V začetku avgusta lani sem šel pogledat na Gospodovko pod Vinji vrh. Bilo je vroče popoldne. Povzpnem se do zaprte visoke preže, odprem vrata in iz notranjosti puhne neznosna vročina. Zato pustim vrata odprta. Ko se preža nekoliko ohladi, se namestim in čakam. Kmalu opazim na kakih 100 m kos srnjadi. Daljnogled mi približa staro srno s skoraj belo glavo in tudi po telesu je imela med rdečo dlako polno »srebra«. Ali je brez mladiča? Ne, nekaj korakov od nje objeda grmiček. Tedaj oba hkrati pozorno dvigneta glavo in iz gozda skoči na jaso srna z odprtim, penastim gobčkom. Samo za hip

se ustavi in že vsi bežijo z jase.

Ni bilo dolgo, kar zagledam psa, ki prihti iz gozda po srninem sledu. Brez glasu. Tiha gonja, kakor volk! Takoj se spomnim, da mi je lovski čuvaj sosednjega, gojitvenega lovišča pravil o dveh psih, ki večkrat preganjata divjad v njegovem in sosednjih loviščih. Napnem oči in pomislim, če je to pes, o katerem je govoril čuvaj. Kakor ima lovec rad svojega psa, tako je morda tudi ta pes lastniku pri srcu. Lahko bi ga hudo prizadel, če bi psa pokončal, ne da bi trezno premislil. Kajti pes je lahko ušel od doma proti lastnikovi volji. Res je, da 23. člen še veljavnega zakona o lovstvu pravi, da lovec sme pokončati psa ali domačo mačko v vsakem primeru, če ju zasači pri preganjanju ali uničevanju divjadi. Vendar je vedno treba upoštevati okoliščine. Če lovec vidi psa prvič v lovišču, naj on sam ali pa lovška družina vljudno opozori lastnika, da naj se to v bodoče ne ponovi več, češ da se bomo sicer lovci morali poslužiti pravice, ki nam jo daje zakon. Zakonski predpis tudi določa, da pes prosto ne sme več kot 200 m od hiš in v lovišču ne več kot 50 m od gospodarja oziroma vodnika. Pes se mi je približal, da sem razločno videl črne proge na njegovem rjavem kožu. Brez dvoma, to je pes, ki večkrat preganja divjad! Poprimem puško in se odločim. Že ga imam v strelnem daljnogledu. Toda grmovje mi nagaja. Pes poprime sled in nadaljuje gonjo. Ponovno je v daljnogledu, konica pa pred njegovim srcem. Strel ga vrže kvišku in meter naprej ob grmu obleži – mrtev. Komaj izvlečem prazen tulec iz cevi, zaslišim v daljavi pasji lajež – gonjo. Torej je še eden! Morda tisti drugi, o katerem mi je čuvaj dal tako slabo karakteristiko? Da, saj res! Opazim ga sredi hriba. Majhen, belo rjav je. Glava ga izdaja, da je v »žlahti« s terierji. Točno tak, kakor mi ga je opisal. Tedaj mi pod nogami zaškriplje deska. Pes obstane in pozorno prisluhne. Najbrž pa je tudi pogrešil svojega pomočnika.

Foto Fr. Cvenkel

Pomislim na neobgljene srnje mladiče in mlade zajčke. Že je konica v mojem strelnem daljnogledu na njegovem plečetu. Prst se ukrivi in brez glasu odide pasja duša v večna lovišča.

Precizna puška 5,6×57 je temeljito opravila svoje delo. Plen sem naložil v avtomobil in se odpeljal do čuvaja. Ko je zagledal psa, se je zadovoljno oddahnil, češ odslej bo mir tudi v njihovem lovišču.

Božo Suhadolnik,
Borovnica

Jubilanti

Franc Škofljanc – petdesetletnik

Lepe in težke trenutke življenja je preživel – rojen 1. junija pred pol stoletja – sredi njiv, pri trdem delu, a ob prijetnem vonju zorane zemlje in valujočega žitnega klasja. Kakor da mu je prostrano Krško polje podarilo širino srca, polno tovariške dobrote, iskrenosti! Je lovec nizine in polja, nad katerim za njegov jubilej tako veselo vriska škrjanček. Njegova pesem skupaj s klicem fazana in jerebice ob večerni uri vseskozi odmeva v njegovi duši. Zato je Franc tudi navdušen pevec, predvsem ljubitelj preproste, v srce segajoče narodne pesmi.

Cenimo ga kot lovca in kinologa. Ko ni bilo več napredka v kinologiji na Krškem polju, je skupaj z nekaterimi nastopil tudi on – kot vodnik in rejec. Daleč naokrog je znana njegova psarna kratkodlakih ptičarjev »Vrbinska«. Vsekakor si je zaslužil srebrni in zlati kinološki znak!

Njegov humor je originalen, neprekosljiv. Kdor ga je videl in slišal v vlogi zdravnika pri lovskem krstu, ga ne bo nikoli pozabil. In kako veseli ritmi sproščeni so tudi v akordih njegove harmonike! Lovec je od leta 1947, več-

letni član nadzornega odbora LD, odlikovan z znakom za lovske zasluge.

Dragi Franc, še na mnoga zdrava, zadovoljna leta ter še veliko lovskih in kinoloških uspehov!

Tovariši LD Krško – S. B.

Tine Mulej – petdesetletnik

Ta znani poklicni gorski lovec in še bolj znani alpski smučar iz Begunj (na sliki stran 151) je 21. januarja 1974 praznoval svojo 50-letnico, hkrati pa tudi 25-letnico lovske prakse. Rojen je bil v Podljubelju, v okrilju gora, kot sin poklicnega lovca. Partizani je na Koroškem leto in pol, bil odlikovan z medaljo za hrabrost in medaljo zaslug za narod. Od leta 1949 je poklicni lovec gojitvenega lovišča »Kozorog«, prej »Karanke«. Vseskozi v revirju Zelenica pase gamse, čuva divje peteline in ruševce.

Kot alpski smučar je bil več let državni prvak. V letih od 1948 do 1955 je zastopal Jugoslavijo na številnih mednarodnih tekmovanjih po vsej Evropi, v ZDA in Kanadi. O njegovih smučarskih uspehih priča čez 30 pokalov in nad 50 plaket. Lani ob 50-letnici Smučarske zveze Jugoslavije je dobil njeno zlato plaketo, predsednik republike pa ga je odlikoval z redom dela z zlatim vencem.

Lovci smo ponosni, da imamo v svoji sredi človeka s tolikimi zaslugami in priznanji. K jubileju mu iz srca čestitamo.

Tovariši lovci

Lojze Šlajpah iz Velike Loke je 20. 6. 1974 praznoval svoj 70. rojstni dan. Skupaj z njegovim življenjskim jubilejem se spominjamo tudi njegovega dolgoletnega lovskega udejstvovanja, saj je eden izmed ustanoviteljev naše LD. Med prvimi iz vasi se je odzval klicu OF in stopil v borbo za osvoboditev naše domovine. Več let je bil funkcionar LD in drugih organizacij. Pošten, pravičen,

Pongranc Vovk

Lojze Šlajpah

vedno vesel tovariš Lojze uživa med nami lovci veliko spoštovanje. Ob njegovem jubileju mu želimo še mnogo zdravih in veselih let, obilo uspehov ter lovski – dober pogled!

Člani LD Velika Loka

Pongranc Vovk-Gratel – je 11. 2. 1974 praznoval svoj visoki življenjski jubilej, 70-letnico rojstva. Bil je so-ustanovitelj LD Mislinja takoj po osvoboditvi. K njegovemu visokemu jubileju mu iskreno čestitamo z željo, da bi še mnogo let čil in zdrav hodil po stezah našega lovišča.

LD Mislinja – F. D.

le Krasa. Razstava je v celoti uspela. Ogledal si jo je tudi dr. Aleš Bebler, predsednik Jugoslovanskega sveta za varstvo in napredek človekovega okolja, ki je v knjigi vtisov ocenil delo našega kluba kot »zelo dobro, plemenito in koristno dejavnost«.

Za jesen pripravljamo veliko osrednjo razstavo fotografij o ogroženosti okolja. Zato prosimo vse člane Fotokino kluba Diana, da usmerijo svojo dejavnost tudi na to doslej precej zapostavljeno področje in pripravijo gradivo za razstavo.

S. B.

Četrta razstava naravoslovne fotografije 1974

Vse člane obveščamo, da bodo Prirodoslovno društvo Slovenije, Prirodoslovni muzej in Foto-kino zveza Slovenije priredili razstavo naravoslovne fotografije. Priporočamo članom našega kluba, da na razstavi sodelujejo. Fotografije pošljite do 30. septembra na naslov: Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, Prešernova 20.

Pogoji:

1. do šest črno-belih fotografij 30 × 40 cm,
2. do šest barvnih diapozitivov 24 × 36 mm in 6 × 6 cm.

Avtorji morajo fotografije opremiti s svojim natančnim naslovom in naslovom našega kluba. Najboljša dela bodo nagrajena.

S. B.

Foto-kino klub Diana

Razstava o nečistosti Krasa

Skupnost za varstvo okolja v Sloveniji je 22. junija t. l. priredila v Postojni javno tribuno o zaščiti Krasa. Ob tej priložnosti je Fotokino klub Diana pripravil razstavo črno-belih fotografij, ki je udeležencem javne tribune živo in neposredno predstavila najbolj ogrožene prede-

Lovska organizacija

Prapor in zavetišče LD Bučkovci

V okviru ljutomerskega občinskega praznika je Lovska družina Bučkovci v nedeljo, 9. junija t. l., razvila svoj prapor in odprla svojo lovsko kočo oziroma zavetišče. Ob tej priložnosti je bilo tudi strelsko tekmovanje za prvenstvo Lovske zveze Ljutomer.

V soboto zvečer so naznanjali lovski praznik streli iz možnarjev in koncert bučkove godbe na pihala. Prireditelj je bila ob novozgrajenem lovskem zavetišču na razglednem griču v Radoslavih. Poleg domačih in tujih lovcev ter okoliškega prebivalstva so se slovesnosti udeležili tudi starešine sosednjih lovskih družin. Lovsko zvezo Slovenijo je zastopal urednik Lovca Francè Cvenkel, LZ Gor. Radgona Stane Ribič, LZ Ljutomer pa predsednik Mirko Rajh in podpredsednik Alojz Jureš.

Slavnost so začeli zvoki iz lovskih rogov mladih trobačev LD Sladki vrh. Slavnostni govor je imel starešina Feliks Karba, ki ima največ zaslug, da je LD Bučkovci v zadnjem času dosegla tako lepe uspehe. O vlogi sodobnega lovstva je govoril predstavnik LZ Ljutomer Alojz Jureš. Udeležencem je spregovoril tudi zastopnik LZS Francè Cvenkel.

LD Bučkovci, v začetku imenovana LD Mala Nedelja, je bila ustanovljena leta 1946. Njeno nižinsko, gričevnato lovišče je obsegalo predele krajev Bučkovci, Bodislavci, Drakovci, Godemarci, Kuršinci, Moravci, Procetinci, Radoslavci in Sitarovci, s površino 2893 ha. Od 9 soustanoviteljev še danes sodelujejo v lov. družini osemdesetletni veteran Tonček Ritonja, dolgoletni starešina in neutrudni lovovodja Franc Zmazek ter vestni čuvaj Karel Belšak. Danes šteje LD Bučkovci 36 članov in upravlja lovišče s 3946 ha, v katerem prevladujeta fazan in zajec. Vedno več je srnjadi, manj pa jerebic. Skrb za divjad je družini glavna skrb. Pozimi krmijo divjad na 34 krmiščih. Več let so koruzo in drugo žito kupovali, kasneje pridelovali na na-

jetih njivah, sedaj pa na lastnem zemljišču 2,50 ha. Lovska družina se zavzema, da ima pravico do obstoja tudi tako imenovana »škodljiva« divjad. V njihovem lovišču npr. po več letih zopet gnezdi krakulj in se sledi jazbec. Oba so zaščitili.

Lovski prapor je razvil najstarejši član, soustanovitelj in dolgoletni zaslužni tajnik LD Tonček Ritonja. Zastopniki organizacij, društev in posamezniki osebno so pripeli na prapor 23 spominskih trakov. Prapor krasi tudi 131 zlatih in 286 srebrnih žebeljčev, za katere so prispevali lovci in nelovci. Tudi pri zbiranju sredstev za lovski prapor so bučkovski lovci pokazali veliko prizadevnost ter povezanost s prebivalstvom; z dobičkom bodo pokrili precejšen del dolga na zavetišču.

Zgraditev lastne lovske koče oziroma zavetišča je narekovala potreba. Lovski posveti, predavanja, seje itd. po gostilnah namreč ne delajo ugleda lovski organizaciji. Z gradnjo so začeli aprila lani. Člani so opravili s kopanjem, prevozi gradbenega materiala in z drugimi uslugami 3958 delovnih ur. Precejšnji so bili tudi prispevki članov in drugih občanov v denarju

in materialu. Sicer je pa zavetišče montažna stavba »Jelovice« iz Škofje Loke. Vrednost objekta je ocenjena na 120 000 din.

Čast, da je prerezal zeleni trak in tako odprl lovsko zavetišče, je pripadla uredniku Lovca Francetu Cvenku. Delovno zmago LD Bučkovci oziroma ta veseli dogodek so bučkovski lovci oznanili s streli.

Poročilo o slavu v Radoslavih sta objavila tudi mariborski »Večer« in »Pomurski vestnik«.

J. Ivanjšič

Prvenstvo LZ Ljutomer letos v Radoslavih

Meddružinsko strelsko tekmovanje na umetne golobe in tarčo srnjaka je bilo 9. 6. t. l. v okviru praznovanja LD Bučkovci pri njenem novem zavetišču in v počastitev občinskega praznika Ljutomer. Ekipa so bile petčlanske. Vsak strelec je streljal na 15 golobov. Zadet golob pomeni 3 točke, krog 1 točko. Na tarčo srnjaka so streljali z malokalibrsko puško po petkrat na 50 m.

Umetni golobi:

Uspehi ekip –

1. LD Ljutomer, 183 točk
2. LD Križevci, 141 točk
3. LD Bučkovci, 120 točk

Uspehi posameznikov:

1. Kral Jože ml., 14 golobov,
2. Rudolf Milan, 13
3. Šalamun Jaka, 12

Tarča-srnjak:

Uspehi ekip –

1. LD Križevci, 161 točk
2. LD Ljutomer, 136 točk
3. LD Bučkovci, 129 točk

Uspehi posameznikov –

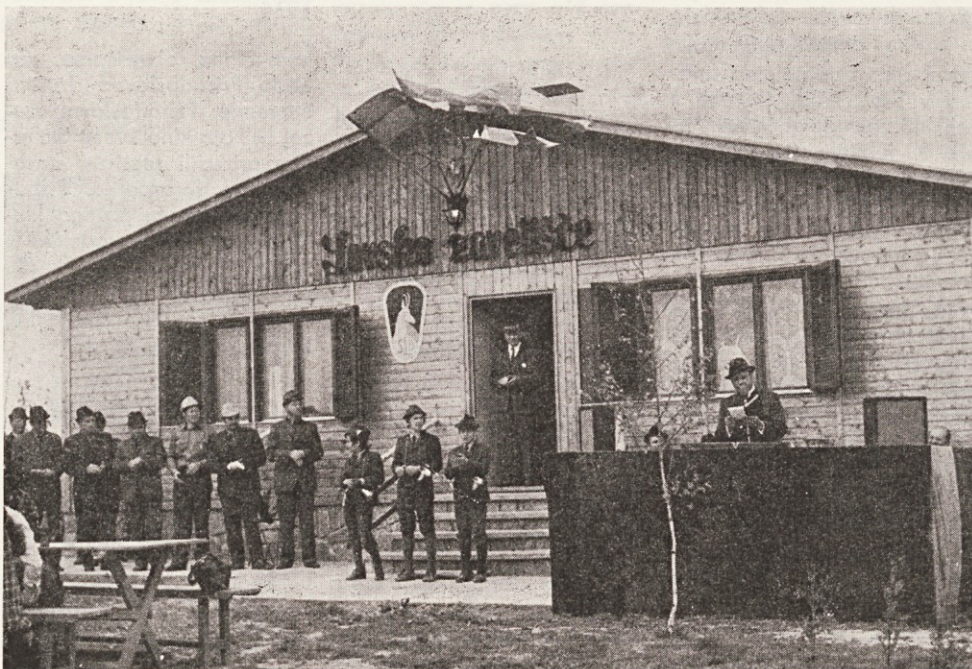
1. Šalamun Jaka, 44 krogov
2. Stajnko Martin, 39 krogov
3. Rudolf Milan, 37 krogov

Kombinacija:

Uspehi ekip –

1. LD Ljutomer, 319 točk
2. LD Križevci, 297 točk
3. LD Bučkovci, 239 točk

Lovska koča oziroma zavetišče LD Bučkovci pred otvoritvijo

Uspehi posameznikov –

1. Šalamun Jaka, 80 točk
2. Rudolf Milan, 76 točk
3. Stajnko Martin, 72 točk

Popoldne po razvitju lovskega prapora in otvoritvi lovskega zavetišča LD Bučkovci je bilo nagradno streljanje na umetne golobe, na katerem so poleg ekip ljutomerske zveze nastopile tudi druge ekipe. Prva je bila ekipa LD Gor. Radgona, druga LD Radenci, tretja LD Negova.

J. Ivanjšič

Lovska družina Dobovec v Zasavju

Ustanovljena je bila leta 1946. Sedaj ima 45 članov, največ delavcev, poprečna starost 30 do 40 let.

Lovišče je hribsko, obsega 3400 ha. Meja poteka od Šklendrovca pri Zagorju in se vzpenja nad Savo po grebenu nekdanjega lovišča graščaka Potioreka, dalje nad Završjem, prek Kozlove gore, Počivalnika, Vodene peči na vrh Kuma (1219 m), ob lovišču LD Podkum v Škratove doline, meji z loviščem LD Radeče do žage Trebežnik pri Zidanem mostu in gre nazaj po Savi do Šklendrovca.

V lovišču prevladuje bukovje, v nižjem predelu pa tudi hrast, delno kostanj in ob Savi akacija. Lega je osojna, strma, z dolomitno podlago, le v višji legi je teren položnejši in tla apnenčasta, z mešanimi gozdovi iglavcev in listavcev.

Glavna divjad je srnjad, ki ima v letni dobi dovolj paše (robida, razne trave, grmičje). Pozimi v večjem snegu ji lovci pomagajo s krmljenjem. Praksa v tem lovišču je dokazala, da v stiski srnjad najprej prime bršljan, ki ga lovci posekajo.

Vsa poveljna leta, do predzadnjih, odstrel srnjadi ni bil pravilen. Lovci so se zanimali le za srnjake, manj za srne, za mladiče pa sploh ne. Zadnja leta se je odstrel izboljšal.

Problem zase so revirji nad Savo zaradi zaplinjanja po termoelektrarni Trbovlje II,

Najstarejši član Tonček Ritonja je razvil prapor LD Bučkovci

ki zastruplja in požiga rastlinje ter s tem ogroža tudi divjad v teh predelih. V termoelektrarni obetajo postavitev še enega dimnika, da bi s tem znižali koncentracijo strupenih plinov v ozračju. Za lažje lovsko udejstvovanje in kontrolo smo sredi lovišča zgradili lovski dom, ki

služi tudi za lovske posvete in seje organov LD.

Nabavili in razvili smo tudi lovski prapor.

V preteklem lovskem letu je bilo uplenjenih 6 kun belic in 3 zlatice, kar je rekord za naše lovišče v poveljni dobi. Pred dvajsetimi leti je bilo malo kunarjev, danes jih je

dovolj. Toda staleža kun in lisic preveč le ne smemo znižati, ker »saniteta« v lovišču mora biti.

V korist lovišča smo uvedli obvezno delo. Člani do 60. leta starosti čistijo lovske steze, gradijo preže, krmišča, obdelujejo krmno njivo, krmiijo fazane, srnjad, ptice pevke

Feliks Karba, starešina LD Bučkovci, pripenja spominski trak na prapor

Strelja odličen prekmurski strelec Branko Radišič

in izdelujejo ter nameščajo ptičje valilnice. Razumljivo, da vsem članom take zadolžitve niso po volji, kajti nekateri bi radi le samo lovili. Pred leti se je v našem lovišču pojavila jelenjad, ki povzroča precejšnjo škodo na gozdnih kulturah, sadnem drevju ter na poljih. Sedanji stalež cenimo na 12. Doslej smo v našem lovišču uplenili 4 kose jelenjadi, v lovišču LD Podkum pa v lov. letu 1973/74 kar 3. V našem revirju Prusniku je bil uplenjen tudi gams.

Večjo skrb izkazujejo divjemu petelinu, ki je stalna divjad v našem lovišču tudi vsa povojna leta. Poje na Kumu, Lontovžu, Rotovem vrhu in Kozlovi gori. Kljub sečnji listavcev na Jelenci (oddelek 6) in Podkraju se je tu naselil. Pred leti sta bila tu uplenjena 2 petelina, na Okrogu pa leta 1948 eden. Menim, da sekanje v gozdovih velikega petelina le preveč ne moti. Na Kumu so sekali in oglarili, a je petelin ostal. Po vojni je bil maloštevilen, a se je stanje popravilo. Občinska skupščina Trbovlje ga je zaščitila za dobo dveh let. Tako je tudi prav!

Tomo

Memorial Cirila Vezjaka

Lovska družina Rečica pri Laškem prireja v sodelovanju z LZ Celje VI. tekmovanje v lovskem streljanju »Memorial Cirila Vezjaka«, v nedeljo, 18. avgusta 1974, ob 8. uri na novem strelišču pri lovski koči Cirilov dom na Šmohorju. Pred pričetkom tekmovanja bo slavnostna otvoritev novozgrajenega strelišča. Tekmovanje je ekipno in hkrati za uvrstitev posameznikov. Tričlanske ekipe tekmujejo v 4 disciplinah:

1. na umetne golobe (10 golobov),
2. na bežečega zajca (3 zajci),
3. na bežečega merjasca (5 strelav z MK puško),
4. na tarčo – srnjak (10 strelav z MK puško).

Na golobe in zajca se strelja po splošnih pravilih z lastno municijo. Zajec je zadet, če je v kartončku, ki se vstavi v pleče, vsaj 5 šiber. MK puška ne sme imeti optičnih naprav. Naboj za MK puško da prireditelj.

Najboljša ekipa prejme prehodni pokal. Poleg tega dobijo prve tri ekipe v trajno

last kristalne spominske pokale.

Najbolje uvrščeni strelec prejme spominski pokal starešine LD Rečica. Poleg tega so za prvih 30 strelav pripravljene bogate praktične nagrade.

Vstopnina na tekmovanje je za ekipo 200,00 din. Ker je tekmovanje vsako leto bolj obiskano – letos bo na vzorno urejenem novem strelišču – pričakujemo še posebno številan obisk. Prosimo, da se ekipe po možnosti prijavijo že 1 teden pred tekmovanjem na naslov:

LOVSKA DRUŽINA REČICA PRI LASKEM, 63270 Laško. Sicer pa se ekipe lahko prijavijo tudi še na dan tekmovanja do 8. ure.

Poskrbljeno bo tudi za jedačo, pijačo in družabni del prireditve.

Lovska družina
Rečica pri Laškem

LD Višnja gora – tovariško srečanje

V nedeljo, 26. 5. 1974, je priredil strelski odbor LD Višnja gora v lovskem domu na Gradišču nad Višnjo goro veselico z nagradnim streljanjem z zračnimi puškami, s tradicionalnim srečolovom in plesom.

V zgodnjih jutranjih urah so domači lovci pred domom postavili mlaje, uredili oder in pripravili vse potrebno za lovsko srečanje. Vabilu so se odzvali tudi lovci sosednjih družin. Trio mladih muzikantov pa je privabil tudi kmete iz bližnjih vasi. Za okusno okrepčilo sta poskrbela bivši starešina Ivan Podržaj in njegov zvesti kuharski pomočnik Jože Groznik.

Prijetno lovsko vzdušje, bajno lep majski dan in tovariško srečanje sploh bodo ostali še dolgo vsem udeležencem v prijetnem spominu. Izkupiček od prireditve pa so namenili za ureditev strelišča na umetne golobe, ki bo baje v ponos dolenjskemu bazenu.

Ta prireditelj je samo ena izmed dokazov delavnosti LD Višnja gora, pri kateri je zelo aktiven strelski odbor.

Š. B.

V spomin

Staneta Dermastjo iz Šentvida pri Ljubljani nam je zahrbtna bolezen iztrgala v 60. letu njegove starosti. Na zadnji poti smo ga spremili februarja 1974. Bil je blizu 20 let član LD Ljubljana-Šentvid in LD Polhov Gradec.

Več let je bil član upravnega odbora obeh družin in tudi blagajnik. Vestno je izpolnjeval svoje naloge. Varoval in krmil je divjad z veliko ljubeznijo. Za njegovo udeleževanje ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge. Kot zaveden Slovenec je sodeloval tudi v NOB.

Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika predsednik LD Ljubljana-Šentvid A. Babnik. V zadnji pozdrav mu je zadonel lovski rog in krsto so pokrile zelene smrekove vejice. Staneta ni več, odšel je v večna lovišča. Imeli ga bomo v najlepšem spominu.

LD Ljubljana-Šentvid
in LD Polhov Gradec

Iz LD Loka pri Zidanem mostu

Anton Oder, upokojeni železničar, še poln načrtov pri gradnji naše lovske koč, je 10. 7. 1973 omahnil po kratki zahrbtni bolezni, v 66. letu življenja. Bil je več let lovovodja in član upravnega odbora LD ter je kot kinološki referent skrbel za naše četveronožce, predvsem brakjazbečarje.

Ludvik Cesar, kmet, je bil več let priklenjen na bolniško posteljo. Brakad se je udeleževal le v mislih in obujal spomine na tiste, ki jih je vodil kot dolgoletni lovovodja. Umrli je oktobra 1973, v svojem 74. letu.

Obeh tovarišev se spominjamo kot zavzetih lovcev, predvsem na lisice. Njun lovski rog kot lovovodij je tolikokrat mogočno zatrobil v pozdrav lovini, večkrat pa

tudi žalostno v pozdrav našim umrlim članom.

Člani naše in sosednjih LD smo obema priredili zadnjo brakado, lovski rog jima je tubobno zatrobil in prapor LD so se jima poklonili na njunem zadnjem čakališču. Od obeh lovskih tovarišev, soustanoviteljev naše LD, se je poslovil tajnik LD in se jima zahvalil za prizadevanje pri razvoju lovstva. Pokojnima časten in trajen spomin!

Člani LD

Loka pri Zidanem mostu

Dr. Gjuka Vrbanić, član lovskih družin Mokrc in Domžale, se je konec decembra 1973 tiho poslovil za vedno. Rojen je bil leta 1894 v Zagrebu, v Slovenijo pa je prišel leta 1933. Navdušen, pravi lovec je bil od mladih nog in ves svoj prosti čas je posvetil samo lovstvu in naravi. Že pred vojno je lovil po raznih loviščih Slovenije in Hrvaške, kakor na primer na Pokojišču, v Robu, Črnučah in Horvatih pri Zdenčini. Po osvoboditvi je bil član lovskih družin Rob oziroma Mokrc, Domžale in nekaj časa tudi Rakitna.

Znan je bil kot odličen strellec na letečo divjad, bil pa je tudi mojster v klicanju srnjaka in jereba, saj sta mu bila zlasti ta dva načina lova najljubša.

Dokler mu je zdravje dopuščalo, je bil delaven tudi v lovski organizaciji sami. Sodeloval je kot član komisije za ocenjevanje trofej na lovski razstavi v Ljubljani leta

1955, nekaj časa je bil tudi član republiške komisije za ocenjevanje trofej, član komisije za pregled trofej pri ljubljanski lovski zvezi, eden izmed avtorjev knjižice Ocenjevanje lovskih trofej, ki je izšla leta 1957, pisec v Lovcu itd. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom in redom za lovske zasluge II. stopnje, Lovački savez Hrvatske pa z »ordenom za lovačke zasluge II. reda«. S smrtjo dr. Gjuka smo izgubili enega tistih lovcev, katerim je lov smisel življenja, in izgubili smo člana, ki je bil v lovski organizaciji pripravljen vedno prijeti za vsako delo. Svetal in trajen mu spomin!

Prijatelji lovci

August Jauk, vzoren kmet in lovec, dolgoletni član naše LD, nas je 31. VIII. 1973, v 78. letu starosti, za vedno zapustil. Že v rani mladosti je vzljubil divjad. Zato jo je kot lovec vedno raje hranil in gojil, kakor redčil s puško. Plemenitemu gojitelju nikoli ni bil pretežak noben korak in nobena pot, če je bila pomoči potrebna divjad. Kljub težkemu kmečkemu delu je vedno našel čas za lovsko organizacijo pa tudi za lov. Dolgo vrsto let je vestno opravljal razne funkcije v lovski organizaciji. Večkrat je bil starešina, član upravnega odbora LD, delegat in dolgoletni član upravnega odbora LZ Pomurje. Za lovske zasluge je bil odlikovan z znakom in redom II. stopnje, kar je lep dokaz za njegovo

nesebično, požrtvovalno delo. Pokopali smo ga z lovskimi častmi, poslovilne besede ob odprtem grobu pa sta mu spregovorila predsednik LZ Prekmurje in zastopnik LD. Pokojnega Avgusta bomo pogrešali kot plemenitega človeka in iskrenega tovariša. Naj mu bo trajen spomin!

LD Cankova – Z. K.

Gabrijel Čopi, član LD Čezsoča, je umrl 18. 5. 1974, natanko mesec dni pred svojo 75. letnico. Pod fašistično Italijo mu ni bilo dano legalno loviti. Skopa zemlja ni dajala dovolj kruha za številno družino, zato je moral tudi on »s trebuhom za kruhom« v tuje dežele. Druga svetovna vojna ga je zopet zatekla v domačem kraju. Za NOB je pričel aktivno delati že od prvih dni vstaje na Bovškem. Član ZK je postal leta 1943 in bil tudi med prvimi odborniki OF in KO.

Po osvoboditvi je bil med pobudniki in ustanovitelji naše LD. Vrsto let je bil v upravnem in nadzornem odboru družine.

Vse življenje je bil vnet lovec in velik ljubitelj narave in divjadi. Bil je vedrega značaja, nesebičen, skromen in izredno delaven. Vedno se je boril za napredne ideje in načela na vseh področjih družbenega razvoja.

Na jesen svojega življenja, ko se je najbolj posvetil lovu, mu je Morana prekrizala načrte.

Z vsemi lovskimi častmi in ob

polni udeležbi lovcev smo ga položili k počitku pod njegovim Polovnikom. Ime vzornega lovca, gojitelja divjadi in predvsem tovariša bo blestelo na našem lovskem praporu, predvsem pa v naših srcih in spominu.

Člani LD Čezsoča

Franc Kotnik, član LD Podgorje pri Slovenj Gradcu, nas je oktobra 1973 – v 67. letu življenja – za vedno zapustil in se poslovil od gorjanskih revirjev. Pokojnik je bil vreden lovec in dober tovariš. V njegov dom v Sp. Razborju smo radi zahajali. Bil je vesele narave, ljubil je petje in nam postregel tudi z lovskim humorjem.

Na njegovi zadnji poti smo ga spremili vsi njegovi lovski tovariši in mu ob slovesu položili zelene vejice na njegovo krsto, lovski rog pa mu je zadonel v zadnji pozdrav.

Zahvaljujemo se mu za ves trud. Vsem nam bo ostal v trajnem spominu.

Člani LD Podgorje pri Slovenj Gradcu

Iz LD Dramlje

Ivan Kramaršek iz Bezovice, eden najstarejših lovcev LD Damlje pri Šentjurju, 88 let star, je umrl letos marca. Od svojega 14. leta je moral sam gospodariti na posestvu, gospodaril pa je vzorno, umno. Tudi zavoljo tega so ga vsi spoštovali in cenili.

Dr. Gjuka Vrbanić

August Jauk

Gabrijel Čopi

Ivan Kramaršek

V njegovih časih – brez mehanizacije – ni bilo lahko kmetovati. Pokojni je imel šest otrok. Kljub obilici dela je bil vnet lovec, vse od leta 1920.

Mihael Belak, navdušen lovec, je tudi umrl marca letos, mnogo prezgodaj, star komaj 48 let. Zahrbna bolezen je pokosila vrlega moža tako nenadoma, da smo onemeli ob boleči novici.

Član LD je bil od njene ustanovitve in mlajšim lovcem dober vzgojitelj, svetovalec.

Obema tovarišema smo drameljski lovci in člani sosednjih lov. družin izkazali zadnjo čast. Oba pokojnika nam bosta ostala v lepem spominu, zlasti bosta z nami v naših mislih in besedi na lovskih pohodih, kajti veliko je dogodkov, ki nas spominjajo nanju.

LD Dramlje – M. B.

Anton Volmajer-Vojko, dolgoletni član upravnega in nadzornega odbora LD Kapla, je umrl 16. 3. 1974, v 56. letu starosti. Rojen je bil v ugledni kmečki družini na Zg. Kapli. V njihovi družini je bil lov tradicija. Tako je naš Tone že kot osnovnošolec spremljal svojega očeta na lovskih pohodih in v njem se je že v rani mladosti vnela strast gorečega lovca in varuha divjadi. Uradno pa je postal lovec leta 1937. Po osvoboditvi je bil do leta 1952 član LD Remšnik, nato LD Kapla. V NOB je bil borec Lackovega odreda od njegove ustanovitve. Bil je odlikovan z redom zaslug za narod in z medaljo za hrabrost.

Lovci LD Remšnik in LD Kapla ter nekdanji tovariši-borci Lackovega odreda smo stopali ob njegovi krsti. Pri odprtem grobu se je poslovil od vzornega lovca A. Vraber. Otožno se je lovil glas lovskega roga med obršami dreves bližnjih gozdov in jek strelav je odmeval med hribi, ko so lovci spuščali krsto z nepozabnim tovarišem v mnogo prerani grob. Hvala ti za vse, dragi Tone!

Lovska družina
Kapla na Kozjaku

Lovska kinologija

Nekaj novosti pri jamarjih

Klub ljubiteljev psov jamarjev (KLPJ), ki zajema lovške terierje, jazbečarje vseh vrst in foksterierje, si je zadal za bodoče več nalog.

Predvsem hoče doseči, da pri pasmah psov jamarjev doseže čim boljše telesno kvaliteto kakor tudi dejavnost.

V ta namen je strokovni svet kluba izdelal seznam oziroma kartoteko plemenjakov, ki vsebuje bistvene podatke: ime psa, številka rodovnika, kratek opis, njegovi predniki (dva rodova nazaj), ocena zunanosti, ocena o preizkušnji naravne zasnove (PNZ) in naslov lastnika psa plemenjaka.

To kartoteko so prejeli vsi kinološki sodniki za jamarje in strokovni poročevalci po posameznih področjih in sicer:

– kinološki sodniki: Cvenkel ing. Marijan, Streliška 29, 61000 Ljubljana; Caf Ivan, Ob Dravi 1, 62000 Maribor; Rojc Ivan, Savinjska 14, 63310 Žalec; Verovšek Jurij, Kavčičeva 15, 61000 Ljubljana; Kristen Jože, Partizanska 17, 61380 Cerknica; Mlakar Lojze, Suha 5, 64220 Škofja Loka; Friškovec Franc, 63211 Škofja vas 5; Tollazzi Andrej, Tržaška 32, 61370 Dol. Logatec; Pinter Ivan, Grajska vas 49, 63303 Gomiljsko; Ivezic Milan, Pivkova 2, 62250 Ptuj; Vester Jože, Cankarjeva 19, 61290 Tržič; Oblak Jože, 65282 Cerkno 9, Gobec Stanislav, Oktobrske revolucije 32, 62250 Ptuj;

– strokovni poročevalci: Štajer Tone, Goričane 13, 61215 Medvode; Pipan Franc, Zbille 32a, 61215 Medvode; Roter Rudi, Obradovičeva 6, 62000 Maribor; Fabiani Leo, Komen 16, 66223 Komen; Alfred Tavčar, Klaričeva 14, 66000 Koper; Foršček Vinko, Lepodvorska 2, 61000 Ljubljana.

Vse lastnike psic lovskih terierjev, jazbečarjev in foksterierjev naprošamo, da se za paritev obračajo na navedene naslove in na Kinološko zvezo Slovenije, kot je bila praksa do sedaj.

Namen te kartoteke je predvsem, da se je bodo lahko posluževali rejci jamarjev, ki bivajo daleč od Ljubljane in nimajo možnosti osebnega kontakta s Kinološko zvezo.

Seznam plemenjakov bo vsako leto dopolnjen z novimi plemenjaki. Navedeni kinološki sodniki in strokovni poročevalci bodo lahko dali rejcem strokovne nasvete, kajti letos smo uvedli tudi ogled legel.

Za začetek si bo vsak strokovni poročevalec ogledal dve legli in o tem pisмено poročal strokovnemu svetu Kluba.

Prepričan sem, da bomo s takim delom precej doprinesli h kvaliteti naših jamarjev. Mnogo je rejcev, ki pri zreji mladitvi nimajo potrebnega znanja oz. prakse.

Zato so tu strokovni poročevalci, rejci pa naj se jih poslužujejo naj si bo glede izbire plemenjakov, same zreje in podobnega.

Strokovni svet našega kluba se je odločil, da bomo vse rodovnike opremljali s storitvenimi znaki, česar do sedaj ni bilo.

Strokovni svet pri KLPJ je sprejel sklep, da ni dovoljena paritev, če pes in psica nista opravila A in B preizkušnje naravne zasnove.

Ocenjena morata biti tudi vsaj z oceno dobro. Rejce opozarjamo na to odločitev in prosimo, da jo vsi upoštevajo, da ne bo neprijetnosti.

Lastnike plemenjakov naprošamo, da se zmeraj pred parjenjem prepričajo, ali je psica opravila preizkušnjo naravne zasnove, kar je razvidno na hrbtni strani rodovnika.

V letu 1975 bodo preizkušnje naravne zasnove predvsem jeseni in to A in B, telesno ocenjevanje pa naj ne bi bilo na A preizkušnji, ampak na pregledih skupaj s psi drugih pasem.

Svet meni, da bi bila v bodoče ocenjevanje in PNZ na

največ petih mestih v Sloveniji. Zakaj smo se odločili samo za pet mest? Zaradi tega, da bi dosegli res kvaliteto stopnjo pregledov in PNZ. Brez pomena je preizkušnja naravne zasnove, če področna zveza nima primerne roparice (jazbeca, lisice), niti primerne rova, da ne govorimo o staležu zajcev, ki so pogoj, da lahko opravimo B preizkušnjo.

Res je, da zveza ni kriva, če v lovišču ni zajcev. Toda s takšnim odgovorom ne moremo biti zadovoljni, kajti prikrajšani so predvsem vodniki.

O tem našem predlogu bodo obveščene vse lovske zveze, ki bodo lahko dale svoje pripombe.

Lastnike vseh vrst jamarjev naj opozorim, da bo naš klub organiziral v začetku oktobra letos uporabnostno tekmo jamarjev, ki naj bi bila republiškega merila. Verjetno bo v Stožicah pri Ljubljani. Vodniki, ki imajo namen sodelovati, naj že sedaj vadijo svoje pse za to tekmo, ki bo poleg običajne naravne preizkušnje zahtevala še dodatno dejavnost.

Pri B preizkušnji poleg predmetov PNZ še: delo na jermenu po krvnem sledu, nakazanje in oblajanje mrtve divjadi, prinašanje manjše divjadi, odločljivost prosto in privezano ob predmetu; nadalje vodno delo: šarjenje (brez race), šarjenje (z izpuščeno raco) in prinašanje iz globoke vode.

Pri A preizkušnji je predmet več: izvlačenje mrtve roparice iz rova.

Pasji dnevi

Foto S. Trošt

Pismene prijave pošljite tajnici našega kluba na naslov: Anka Miklavčič, Proletarska 14, Ljubljana.

Ta uporabnostna tekma naj bi bila kot generalka pred zvezno uporabnostno tekmo, katero bi KLPJ organiziral za 50-letnico obstoja kluba leta 1976.

Klub bo za jesensko tekmo potreboval več odraslih roparic, zato prosimo lastnike, ki bi imeli v tem času roparico (jazbec, lisica), da to javijo klubu oz. Kinološki zvezi Slovenije. Roparico smo pripravljeni plačati.

Andrej Tollazzi,
kinol. sodnik

Pregled goničev v Celju

Na pregled v Celju, ki je bil 26. 5. 1974, so privedli toliko lovskih psov, kot se to zgodi samo še na Ljubljanskem gradu. Zastopane so bile vse pasme od goničev do ptičarjev, šarivcev, jamarjev in en hanoveranec. Goničev je bilo 32, od tega 9 kratkodlakih in 3 resasti istrijanci, 17 posavcev, 2 balkanska goniča in 1 tribarvni gonič. Če bi bil še kak bosanski barak in planinski gonič, bi torej videli prav vse jugoslovanske avtohtone pasme. Najbolj, kakor vedno, so bili izenačeni istrijanci, od katerih je samo en resavec prejel zrejno prepoved, zato pa je drugi resavec kot edini gonič prejel odlično oceno.

Drugi goniči pa so me resnično razočarali: oba balkanca in tribarvni gonič; od 17 posavcev pa jih je kar 8 dobilo negativno oceno.

Vzrok je pomanjkljivo zobje, prenizka plečna višina, barvni odznaki in dlaka. V Sloveniji so posavci na splošno slabe kakovosti. V knjigi šolanih goničev (JŠG) je od skupnega števila 323 goničev vpisanih samo 6 posavcev. Izbira plemenjakov je zelo majhna. Rejci posavcev se bodo morali še posebno potruditi, da bodo parili psice z lepimi in dobri psi, ne pa s tistimi, ki so najbolj pri roki, »da ne bo toliko stroškov«.

Tudi ne svetujem, da bi lovci

nabavljali – razen istrijancev – goniče drugih jugoslovanskih pasem. Pse slabo poznajo pa kupijo »mačka v žaklju«. Če pa že imajo srečo, da dobijo lepo žival, nimajo sreče s partnerjem za paritev. Zakaj ne bi ostali pri naših istrijancih, ki so bili pri naših lovcih že od nekdaj najbolj priljubljeni in najštevilnejši! Imamo toliko odličnih psov (tudi psic), da smo nanje lahko ponosni. Pa tudi v lovskem oziru so v ubogljivosti, vztrajnosti, posebno pa v kvaliteti nosu visoko nad drugimi pasmami goničev. Pokojni dr. Ivan Lovrenčič je vedno dejal: »Kar je med ptičarji poenter, je med goniči istrijanec.« Pri tem je mislil na nos. In kdo jih je bolje poznal kot on!

Jože Kristen,
kinol. sodnik

Vsestranska uporabnostna preizkušnja ptičarjev

Društvo ljubiteljev ptičarjev (DLP) priredi 20., 21. in 22. septembra 1974 vsestransko uporabnostno preizkušnjo (VUP) ptičarjev v bližini Ljubljane.

Prijave na posebni prijavnici, ki jih ima DLP, sprejema DLP

Spomin na preizkušnjo v rovu, 16. 6. 1968, v Stožicah

Foto J. Pernat

Ljubljana, Župančičeva 9/11 do 8. septembra 1974 s plačilom kavcije 100 din za vsakega prijavljenega psa (št. žiro računa 50100-679-60585). Poznejših prijav ne bomo upoštevali.

Kavcijo vrnemo po prvem dnevu preizkušnje. En vodnik lahko vodi največ dva psa. Lastnik psa mora biti član lovske organizacije v SR Sloveniji ali član DLP, sicer velja kavcija kot prijavnina. Vse podrobnosti o disciplinah na VUP, o ocenjevanju itd. so v Pravilniku za VUP ptičarjev, ki je na voljo pri DLP po 15 din.

Pred pričetkom preizkušnje mora vodnik predložiti rodovnik psa, ki mora imeti vpis v JRP. Potrdilo o ostrosti na roparice ni potrebno.

Vsa podrobna navodila bodo prejeli prijavljeni do 15. septembra 1974.

Na ogled preizkušnje vabi DLP vse ljubitelje lovskih psov, ker je VUP vrhunec dela lovskega psa.

Zbirališče bo 20. septembra 1974 ob 8. uri v Cerknici pred hotelom »Jezero«, ter 21. in 22. septembra ob 8. uri v gostilni Pečnikar v Sentjaku pri Ljubljani.

Za vse informacije se obračajte na ZLD Ljubljana, tel. 23-067.

Odbor DLP

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno opravili preizkušnjo.

Balkanski goniči (JRGb):

Brnjo (Cigo), 11950 – Cica, 10016. Leglo 15. 8. Rejec Pavel Zajec, Zbure 44, Šmarješke Toplice.

Posavski goniči (JRGp):

Lasov, 14516 – Lida, 10107. Leglo 8. 8. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, Rakek. Kič, 10106 – Aga Podvinska, 10102. Leglo 16. 6. Rejec Livijo Rijavec, Rutarjeva 16, Tolmin. As, 60001 – Alka, 10070. Leglo 16. 5. Rejec Franc Rangus, Dol. Vrhpolje 16, Sentjanž.

Kratkodlaki istrski goniči (JRGki):

Bor, 7232 – Bistra, 7222. Leglo 3. 7. Rejec Janez Markelj, Ljubno 19, Podnart. Bari, 7297 – Caga, 7440. Leglo 7. 7. Rejec Franc Povše, Kot 8, Prevalje. Biser, 7350 – Ajda, 7107. Leglo 30. 7. Rejec Julij Glavan, PLM Trebnje. Jur, 7452 – Iga, 7288. Leglo 28. 7. Rejec Franc Horvat, Trg zbora odposlancev, Kočevje. Etos Mehovski, 7454 – Diana, 60047. Leglo 26. 6. Rejec Viktor Rijoza, Kocjančiči 10, Dekani-Koper.

Grom, 7451 – Hajka Javor-
niška, 7189. Leglo 31. 7. Re-
jec LD Sodražica, Marolt
Polde.

Jur, 7452 – Aza, 7001. Leglo
26. 6. Rejec Ignac Mišmaš,
Željine 22, Kočevje.

Grom, 7451 – Jago Travno-
gorski, 7370. Leglo 27. 6. Re-
jec LD Sodražica, Ivan Vi-
rant.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Rek, 2053 – Bina, 3055. Leglo
29. 7. Rejec Braniselj Tone,
Dol. jezero 5, Cerknica.
Bor, 3328 – Asta, 2846. Leglo
9. 7. Rejec Jože Gorenjak,
Privoz 3/a, Ljubljana.

Lovski terierji (JRLT):

Don Pobreški, 3544 – Breda,
3617. Leglo 21. 8. Rejec Du-
šan Devetak, Černelavci 51/a,
Murska Sobota.
Boj, 3659 – Aga, 5871. Leglo
13. 8. Rejec Lado Levstik,
Vevče 214, Polje.
Aran Bukovniški, 5843 – Biba
Dešna Puštalska, 5581. Leglo
21. 7. Rejec Ivan Pintar, Pu-
štal 9, Škofja Loka.

Dolgodlaki jazbečarji (JRJd):

Karlo vom Pagenhof, Nr.
7216369 – Heidi vom Höllen-
loch, 402. Leglo 4. 7. Rejec
Anton Čeperlin, Neža 18,
Trbovlje.

Kinološka zveza Slovenije

Kongres o španjelih in razstava španjelov

Vse ljubitelje španjelov vseh
pasem in predvsem lovce, ki
lovijo s španjeli, obveščamo,
da bo letos od 23. do 25.
avgusta v Fuldi, Zvezna re-
publika Nemčija, **8. evropski
kongres o španjelih** in hkrati
**5. evropska razstava špa-
njelov.**

Kdor bi se odločil, da se tega
kongresa udeleži, predvsem
pa razstave kot razstavlja-
vec, naj se za podrobnejša
navodila obrne na Društvo
ljubiteljev ptičarjev, 61000
Ljubljana, Župančičeva 9, ali
pa neposredno na naslov:

Zeitschrift Der Jagdspaniel,
Bruno Richter, 8 München 82,
Trainsjochstrasse 6, B. R.
Deutschland.

DLP

Šaljive

Lovska idila

Lovec strelja po dobri
zrelo za odstrel divjad,
kuje misli si v glavi:
zaščiti naj se zarod mlad!

Na preži tam za grmom
čaka,
pomeri, že odjekne strel,
prihajajočega srnjaka
naravnost je v srce zadel.

Merjasec pokaže se iz
gošče,
obide lovca groza, strah,
postale gate so rjave,
kar na hitro, kar na mah.

S puško že ob zori rani
gre na petelina v goró,
ko po strelu ga ima v dlani,
se od sreče mu rosi oko.

Njegova strast je in veselje,
ko poka v gozdu naokrog,
začetek lova na povelje
pa mu oznani lovski rog.

Lovski krsti so v koči,
s pijačo greh se da oprat',
po »izpitu« vsi novinci
tepeni so po zadnji plat'.

Jezni ženi doma v loncu
večerja žlahtna se smodi;
ko zvečer je lov pri koncu,
nadelan mož pred njo stoji.

Dobre lovca so lastnosti,
ki jih v srcu on ima,
pozimi v gozdu, gorah in
na polju
divjad z različno hrano
okrepča.

Prinaša ji seno, otavo,
jo pri življenju obdrži,
natrese zrnja v goščavo,
da divjadi mráz ne pogubi.

Lovski naj čuvaj prehodi,
da imel bo pred tatovi mir,
vse gozdove in ob vodi,
kjer je pač njegov revir!

Lojze Hafner

Lisica in srna

Lovec Silvo R. je lani jeseni
uplenil svojo prvo lisico. Ker
ni imela posebno lepega ko-
žuha in ker je bila pač nje-
gova prva, jo je odnesel v

Tolmin k preparatorju. Pa
je naneslo, da je imel njegov
prijatelj, tudi lovec, opravek
pri tistem preparatorju, ki je
ravno kar lisico umetelno pre-
pariral, da je res mično iz-
gledala. Videti je bila kakor
živa, kako se pritaženo plazi
za kokošmi. Prijatelj je od-
nesel lisico od preparatorja
s seboj, da bi Silvu napravil
uslugo. Ko pa se je vozil po
Baški grapi proti domu, ga
je prešinila hudomušna misel,
kako bi jo Silvu malo zago-
del. Lisico je prinesel skrivaj
na njegov dom. Silvo ga ni
videl, saj je bil v kleti, kjer
je popravljaval betonski tlak.
Prijatelj-lovec se je dogovoril
z njegovo ženo in sinom, ki
imata velik smisel za šale,
da mu bodo preparirano
lisico nastavili k vrtni ograji,
kakor da bi se plazila na ro-
parskem pohodu.
Rečeno, storjeno.

»Tata, tata, lisica gre kure
krast!« se je zadril sin med
kletnimi vrati. Silvo je planil
iz kleti z zidarsko žlico v
roki, pogledal v smer, kamor
je kazal sin, in že se je kot
vzmet pognal k zvitorepki.
Z enim samim zamahom jo
je tako odlično česnil, da ji
je glava odletela daleč
vstran ...

V isti lovski družini se je
pred nekoliko leti pripetilo
tudi tole:

Imeli so lovskega gosta – Ita-
lijana. Rad bi bil uplenil
srno, a srne dotlej menda še
nikdar ni videl. Lovci so mu
pojasnili, kakor so vedeli in
znali, kakšna da je srna:
rjavo siva, lepo okroglo za-
lita in dolge uhlje ima.
Gost se je podal na zalaz
in uplenil – osla ...

Za resničnost jamči – Ota

Po strašnem neurju

Član lovske družine:

»Ali je vihar napravil kaj
škode na naši lovski koči?«
Gospodar lovske kočice:
»Še ne vem, ker jo je odne-
sel!«

– Špula –

Iz Slovenske Benečije

Spodaj pod lovцем Simonom
pes goni zajca proti lovcu
Ginu. Zajec beži do njega in
mimo njega z veliko brzino.
Simon vidi, kako Gino dvigne
puško in meri, a ne strelja.
»Gino, zakaj ga nisi stre-
ljal?«

»Ja, veš, Simon, zajec je šu
s tako velocita (brzino), da
sem pensu (mislil), da se sam
ubije v rejdi (ovinku).«

H. S.

Dobra puška, slabo oko

odganja
insekte
odbija insekte

AUTAN

Komarjem zlahka ubežite, z AUTANOM kožo si natrite!

AUTAN

prijetno parfumirana alkoholna raztopina, ki vsebuje substanco dietiltoluamid. Varuje 6—8 ur pred piki komarjev, brencljev, mravelj, klopov, pršic itd. in omogoča nemoteno bivanje na prostem, v naravi. Autan je nepogrešljivo sredstvo pri lovu, ribolovu ter v kampih. Primeren tudi za nežno otroško kožo.

AUTAN dobite tudi v vseh poslovalnicah Lovske zadruge »Lovec«

Znak za jamstvo kakovosti:

Proizvaja: Bayer-Pharma, Jugoslavija, Ljubljana, p. p. 54,
telefon (061) 58-052

**N
O
V
O**

Slovenski lovski priročnik

ZLATOROGOVA

ZLATOROGOVA

ZLATOROGOVA

ZLATOROGOVA

V drugi polovici avgusta izide pri Lovski zvezi Slovenije druga, dopolnjena, tudi z barvnimi prilogami obogatena izdaja Slovenskega lovskega priročnika. To temeljno priročno delo, ki ga je po najnovejših izsledkih lovske znanosti napisala izbrana skupina strokovnjakov, zgoščeno in vsakomur razumljivo obravnava vse panoge lovske stroke in slehernemu našemu lovcu — pripravnikom še posebej — posreduje potrebno znanje. Z drugo izdajo Priročnika bo popolnoma vrzel v naši strokovni lovske literature, saj je prva izdaja pošla v dobrem tednu dni. — Člani Zlatorogove knjižnice bodo Priročnik prejeli po pošti po prednaročniški ceni 50 din. Po isti ceni bodo dobile v odkup po 10 izvodov vse lovske družine za potrebe v naslednjih letih. Vsi drugi pa bodo Slovenski lovski priročnik lahko nabavili pri Lovski zvezi Slovenije in v poslovalnicah Lovske zadruge v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu — po 100 din.